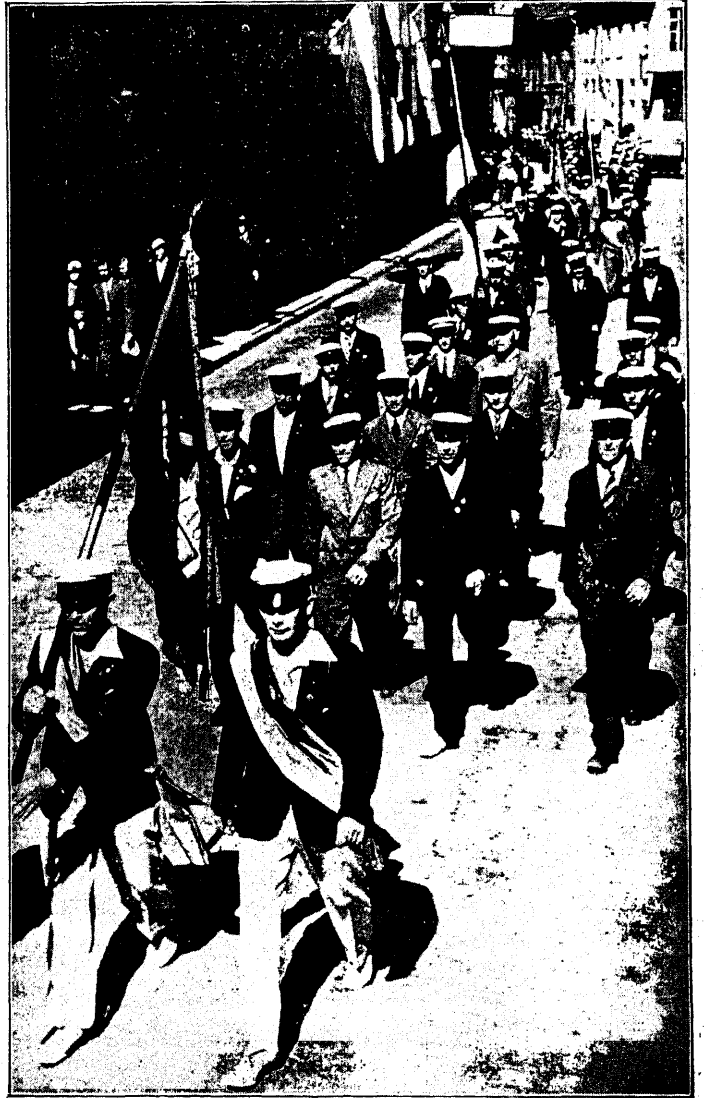

Muusikaleht

Nr. 7/8 Juuli-August 1936

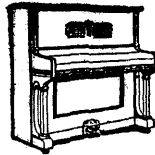
Helikunstnike aadresse

Tallinn:

- Arder, A.**, konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Toompuiestee 4—8.
- Böläu, Rita**, konsevat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.
- Einer, Helmi**, ooperilaulja, konservatooriumi lauluõpetaja, „Estonia“ teatrimaja, tel. 460-37.
- Genz, Harry**, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12.
- Kapp-Rukteschel'i muusikakool**, klaver, laul, viiul, cello, Vene tn. 16—6.
- Hellat-Lemba, L.**, konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.
- Koch, Thekla**, klaverisolist, saade, tunnid, Vismari 26—7.
- Lamp, Karl**, cellokunstnik, tunnid, S. Tartu mnt. 15—5, tel. 313-70.
- Redlich, Arvid**, klaverisolist, saatja, tunnid, Pikk 31—2.
- Tamm, Aino**, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.
- Tenno Vironi**, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni 4—7.
- Vaks, Julius**, trompetist, konservatooriumi inspektor, Falkpargi tn. 18—7.

Nõmme:

Järv, Ida, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Nõmme-Hiiu, Kõie tn. 12/33, tel. 522-72.

Klaveritööstus

K. Saar

S. Juhkentali 10-a.
Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

pianiinosid,

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks—ostud ja soovitused muusikatundjailt.

ILMUS:

„Eesti Laul nr. 9“

M. SAAR:

„Õpetus pruudile ja peigmehele“

LAULJATE LIIDU
KIRJASTUS

MUUSIKALEHT

1936. XIII AASTAKÄIK.

(Noodilisaga)

<i>E. Lauljate Liidu liikmeile — aastas</i>	<i>Kr. 2.—</i>
<i>Teistele</i>	<i>„ 2,25</i>
<i>Välismaale</i>	<i>„ 4,50</i>
<i>E. Lauljate Liidu liikmeile poolaastas</i>	<i>Kr. 1.—</i>
<i>Teistele</i>	<i>„ 1,15</i>
<i>Välismaale</i>	<i>„ 2,30</i>

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VASTU
KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADRESS:
TALLINN, LAI T. 7. TELEFON. 431-82

SISUKORD:

Muusika koolis ja ühiskonnas —
Ed. Visnapuu.
Vajalisi muudatusi Lauljate Liidu
konstruktsioonis — E. L.
Inspiratsioon — Ed. Oja.
Fr. Liszt suri 50 aasta eest —
Ed. V.
Piiblimuusika — ainetel T. Vironi.
Eestlaste muusikakaubandusest ja
-tööstusest endisel Venemaal —
H. Sakaria.
Meeskooride elu: IV ülemaaline
meeslaulupäev jne.
Virumaa VII laulupidu Rakveres
— A. Kasemets.
Veidi Naiskooride Sektsioonist ja
naiskoorist — M. Braun.
Kontserte Tallinnas — Ed. Vis-
napuu.
„Haluura-vaim“ — Horrendus.
Mitmesugust, illustratsioone.

Järgmine „Muusikaleht“ ilmub septembri lõpupoolel.

Muusikaleht

Ed. Visnapuu

Muusika koolis ja ühiskonnas

Kui jälgida viimase kuue aasta jooksul toimunud suunamisi meie üldhariduslike koolide muusikalise kasvatuse osas, siis peab küll tunnistama, et selle alaga on nii mitmeti satunud raskesse seisukorda. Aine käsitlemine praegusel kujul ei anna soovitavaid tulemusi, töötingimused pole loomulikud.

Kuni 1930. a. kevadeni püsis koolides muusika- ja laulutundide arv järgmiselt:

Algkooli kuues klassis à 2 tundi — 12 tundi, keskkooli kahe esimeses kl. à 2 tundi — 4 tundi, keskkooli kolmes viimases kl. à 1 tund — 3 tundi, alg- ja keskkoolis à 1 tund koorilaulu — 2 tundi, kokku — 21 tundi.

Nii siis tuli algkooli kuue klassi kohta nädalas 13 tundi laulmist; keskkooli viies klassis neid oli 8. Keskkooli majandusharus tegeleti muusikaga veelgi rohkem. Tol ajajärgul võis töötada tagajärjekalt, kuna alused osutusid normaalseteks.

Uus korraldus aga kustutas maha terve kolmandiku tundide üldarvust. Algkool selle all palju ei kannatanud, kuna klassitunnid jäid kõik püsima. Keskkoolides muutus aine käsitlemine otse võimatuks, sest kaheksa tunni asemel nähti ette ainult kaks. Muusikaõpetus viies klassis kahe nädalatunni juures kaotas juba mõtte.

Faari aasta eest toimunud keolireform ei parandanud üldiselt asja sugugi; nimelt

sündis ainult tundide edasinihutamine mõnest nooremast klassist vanemasse. Nii seisab tundide kogusumma oma tubli kolmandiku madalamal loomulikust arvust.

E. K. Helikunsti Sihtkapitali Valitsuse koosolekul 21. detsembril 1935. a. vastu võetud sooviavalduse kohaselt reformeeritud koolis peaks muusika- ja laulutundide arv kujunema järgmiseks:

Algkooli neljas klassis à 2 tundi — 8 tundi, keskkooli kahe esimeses kl. à 2 tundi — 4 tundi, keskkooli kolmes viimases kl. à 1 tund — 3 tundi, gümnaasiumi kolmes kl. à 1 tund — 3 tundi, alg- ja keskkoolis ning güm. à 1 tund koorilaulu — 3 tundi, kokku — 21 tundi.

Esiajtsel vaatlemisel paistab, et laulutundide arv ettepanekus on viidud endisele tasemele, kuid ometi see jääb väiksemaks suhteliselt. Nimelt tuli juure üks klass ja üks koolitüüp, kuhu ka peab langema oma osa õpetuse jagamisest.

Uue ettepaneku kohaselt jääksid kaotajaks seitsmenda ja kaheksanda õppeaasta kasvandikud (endise güm. 1 ja 2 kl., praeguse keskkooli 3 ja 4 kl.). See aja-järk laste elus on hääleliselt üks kõige raskemaid, kuna nimelt just siis toimub mutatsioon teravamal kujul.

Võttes asja nii, et häälemurde ajal (eriti poistekoolis) ei saa praktilist laulu arendada väga suure süvisega, paistabki tundide vähendajatel olevat omajagu õigust. Teiselt poolt aga ka siis jääb palju nõud-

misi (koguni kohustusi) arendamiseks. Need oleksid küllalt kohased aastad kuulmise, tabavuse ja noodilugemise kujundamiseks ning teadmiste omandamiseks.

Mutatsiooni ajal nõuab õpilase kasvatamine veel erilist tähelepanu ja individuaalset hoolitsemist. Siin kuulub hulk aega juba selleks, et õpetaja saaks jälgida kõikide hoolealuste seisukorda. Meie kliimatilised olud ei kuulu just hellitavate hulka, mispärast tervishooldlik kontroll peab toimuma suurendatult. Kui palju meil esineb rikutud häälil nõrga järelvalvetõttu, selle kohta maksaks soetada lähemaid andmeid. Igatahes pole kannatajate protsent mitte väike. Kokkuvõttes seitsmendal ja kaheksandal õppeaastal ei tohiks tähelepanu kasvandike vastu langevada tundide arvu vähendamisega.

Miks muusikat koolide tunnikavas üldiselt ei või suruda kõrvalisele kohale, see selgub aine suurest elulisest väärtusest. Juba õppeasutise enese kui terviku seestmistest avaldustest paratamatult etendab muusika esmajärgulist osa. Vaevalt ükski muu ala suudab siin pidada välja võistlust. Ainumagi tõeliselt piduliku, üleva ürituse puhul ei tulda toime muusika kaasabit. Veelgi enam maksab see sündmuste kohta, millised ei piirdu koolimaja seintega. Mainitud osa oleks ehk rohkem väliselt tähelepeandav.

Asja seesmist, varjatud külge arvestatakse vist küll hoopis vähem. Kas on vajalike mõteldud sellele, et muusika väljendusalaade hulgas suudab kõige mitme-palgelisemalt kasvata distsipliini. Nõnda siis helikunst osutub suurimaks ühiskondliku elu ja suhtumise aluste kindlustajaks. Näiteks nõuab koorilaul täpset avaldumist rütmis, toonikõrguses ning valjusastmete kasutamises. Avarama loetluse juures tähelepanu tingivate ilmuvuste hulk kasvab mitmekülgeks ja rikkalikuks. Muusika on võrratu distsipliinkunst; distsipliinitunne tähendab ühtekuuluvust; viimasel aga rajaneb sotsiaalne elu.

Muusikalise kasvatus tulemused ei la-se end mõõta pääliskaudse vaatlemisega,

kuigi otseselt silmatorkav osa omab määratuma tähenduse. Helikunsti mõju võrsutab inimeses häid kalduvusi, millest on hindamatu kasu ühiskonnal. Kuidas võiks siis kool vaadata mõõda selle ala väärtustest.

Praegu meil on käimas jälle uued kal-kuleerimised tunnikavade koosseisu imber. Sel puhul ainete õpetajad esinesid omapoolsete soovivaaldustega. Nagu kuulda, olevat kõikide tahtmist rahuldamiseks nädalatundide arvu klassi kohta va-ja tõsta enam kui viieksümnele, kuna neid muidu tohiks seista kavatsuses pisut üle kolmekümne. Nõnda näeme, et soovidega kaunis suuresti liialdatakse.

Muusika puhul ometi pole ületatud võimaluste piire; veel vähem saab rääkida liignõudmistest vajaduste seisukohalt. Soovivaaldest märgitud normid on leidnud meil kasutamist varemgi ja püsivad paljudes paikades mujal.

Käesoleval momendil huvitab muusika-sõbralisi ringkondi uute tunnikavade küsimus eriti veel seetõttu, et praegu kolme-klassilise gümnaasiumi tundide arv seisab alles lahtisena. Mõnede jutuajamiste alusel kavatakse gümnaasiumi kolme klas-si kohta määrata ainult üks nädalatund muusika- ja lauluõpetuse jaoks. See teeks nüüdse võimatu seisukorra veel halvemaks. Jääb täiesti arusaamatuks, kuidas õpetaja säärases olukorras sooritab kasvatustöö ja täidab esinduslikud ülesanded, kuidas ta üldse tunneb iga üksiku õpilase võimeid ning koguni hindab neid. Kel vähegi on südametunnistust ja vastutavat meelt, see muusikainimeste hulgast ei lähe tegelema lauluõpetusega niisugusel kujul.

Katseks võiks ju need tunnid anda mõne teise aine õpetaja kätte, kellel on kasutamiseks suurem arv tunde. Ta siis kas näidaku neid hiilgavaid tulemusi kolme klassi kohta antud ainsa nädalatunni juures, või võtku lisa tolle teise eesõigustatud aine arvelt. Muuseas vist igaüks tunneb õppeainet (mõned mitutki), mille käsitlemiseks on rikkalikult nõutatud aega, kuid mida elus ainult üksikud kasutavad pa-

E. L.

Vajalisi muudatusi Lauljate Liidu konstruktsioonis

Tavaliselt neli kuni viis kuud aasta alul tegutseb Lauljate Liit kinnitamata eelarvega ja tegevuskavaga. Sellest ajast kuu kuni kaks kestab eelmise aasta aruande ja inventuuri koostamine ning uue eelarve ja tegevuskava arutamine juhatuse poolt. On need juhatuses võetud vastu, siis järgneb mitte varem kui kahe nädala pärast nõukogu koosolek ning siis mitte varem kui kuu pärast volikogu koosolek, kus võetakse vastu eelarve ja tegevuskava (samuti aruanne) lõplikul kujul.

Kui ka suudetaks neid tähtaegu pidada täpselt, siiski vältaks eelarve ja tegevuskava kinnitamiseni minimaalselt kolm kuud. Kuid tavaliselt paratamatult need tähtajad venivad pikemaks. Eriti vajavad suuremad ja tähtsamad üritused pikemaajalist kaalutlemist ja eeltingimuste selgitamist. Samuti tuleb nii nõukogu kui volikogu koosolekupäevade valimisel pidada silmas kas teatavaid pühi või siis Tallinas toimuvaid muid ülemaalisi nõupidamisi, et väljastpoolt sõitvail tegelasil oleks

kutud määral. Kas poleks õigem niisuguse aine rõhutamine viia täiendusklassile, üldhariduslikus koolis aga vabastada aega nende tundide alt ja anda muusikale (või muule alale), millel on tegelikus elus palju suurem ülesanne ning tähendus.

Nagu tunnused näitavad, hakkab tänapäeval arusaamine muusikalise kasvatuses tähtsusest aina kindlama õigusega otsima omale pinda. Nii tohiksime ka endi juures loota sellele alale väärilisemat hinnangut koolides. Toon siin lõpus Praha muusikalise kasvatuses kongressil üteldud lause, mis on klassiliselt selgesisuline ja kokkuvõtlik: „Pole muusikat kultuurita ega kultuuri muusikata.“

võimalik suurel arvul tulla kokku üheaegselt ka L. Liidu nõupidamisteks.

Liidu põhikirja järele on L. Liidu peremees volikogu, seetõttu juhatuse ega ka nõukogu ei saa volikogu kinnitusega asuda suuremate ja tähtsamate ürituste läbiviimisele. Kui aga volikogu kord mais või juunis on võtnud vastu eelarve, siis siirdub muusikategelaskond suvisele puhkusele ning ürituste läbiviimine jääb sügiseks. Siis aga on jäänud liiga vähe aega aasta lõpuni, mistõttu sageli eelarve ja tegevuskava ei täitu.

Suurimaks puuduseks selle korra juures on aga asjaolu, et siiski esimeste kuude vältel tuleb tegutseda vägagi oluliste üritustega, — see toimub aga ainuüksi juhatuse vastutusel. Ühest küljest sunnib see juhatust liigsele ettevaatlikkusele, teisest küljest võib aga tekkida olukord, kus volikogu hiljem ei aktsepteeri juhatuse tegevust.

Sellist olukorda ei saa pidada normaalseks ning hiljem-varem tuleks asuda L. Liidu põhikirja muutmisele suunas, mis looks teised ja otstarbekamad võimalused.

On kaalutud küsimust, kas ei tuleks L. Liidu aruanne lõpetada aprillis, nagu see leiab aset riigiasutistes. Sel juhul küll aasta esimene veerand jääks kinnitatud eelarvesse, kuid aruande, eelarve ja tegevuskava koostamine satuks kesksuvel, mil kogu tegelaskond viibib puhkusel ning mil ei toimu ei juhatuse ega nõukogu koosolekuid. Ka L. Liidu büroojõud peaksid olema kesksuvel tegevuses ning loobuma puhkusest. Kui aga jätta aruande ja eelarve koostamine sügiseks, siis volikogu saaks tulla kokku alles aasta lõpul.

Jääb üle võimalus, anda aruande ja eelarve kinnitamine väiksema ja kiiremini kokkukutsutava koosoleku hoole. Selleks oleks kõige sobivam nõukogu. Kui lähemalt hakata vaatama, siis tõepoolest L.

Liidu volikogu ei moodusta kaugeltki kogu liikmeskonna esindust. Maksimaalselt võtab volikogu koosolekuist osa 100 esindajat. L. Liidul on praegu 17.000 üksikliiget, volikokku valitakse iga 25 liikme kohta üks esindaja, seega volikogu normaalne koosseis peaks olema 680—700 liiget, tegelikult aga käib koos maksimumaalselt sellest umbes 14 protsenti! Kuid koosolevaist liikmeist on umbes pooled Tallinna esindajad, väljastpoolt tuleb Tartust ja teistest linnadest veerand; seega maalt, kus asub kõige rohkem lauljaid, on esindajaid vaid veerand. Seejuures enamus volikogu liikmeid puutub L. Liidu tegevusega kokku vaid kord aastas, volikogus. On täiesti võimata nõuda, et need inimesed oleksid kursis kõigi L. Liidu üritustega sel määral, et saaksid nende suhtes rääkida kaasa otsustavalt. Seetõttu ka nii aruande kui eelarve arutamised volikogus kujunevad sõnavõttudeta hääletamisteks, väljaarvatud üksikud küsimused (nii „Muusikaleht”, Tüürpu koorilaulu auhind), milliste puhul võetakse sõna vaid põhimõtteliste külgede kohta. Selle vastu aga nõukogusse kuuluvad isikud, kes pidevalt jälgivad või võtavad osa L. Liidu tegevusest juhatuses, osakondades ja sektsioonides. See kogu kahtlematult on küllalt kompetentne otsustama kõiki küsimusi, mis seoses aruandega ja eelarvega. Kui aga antaks aruande ja eelarve kinnitamine nõukogu hoole, siis tuleks leida võimalusi, et nõukogusse tõmmata veelgi laialdasemat ja kompetentsemat liikmeskonna esindust.

Selle ettepanekuga aga ei ole tahetud sugugi vähendada volikogu võimu ja mõju. Volikogule jääks ikkagi L. Liitu juhtivad ülesanded. Selleks tuleks volikogu kutsuda kokku harvemini, näiteks kord kahe aasta tagant, nagu praegu käivad koos sektsioonide esinduskogud. Need volikogu koosolekud kujuneksid siis liikmeskonna kongressideks, millistel leiaksid aset referaadid meie kooride olustiku ja päevaküsimuste kohta ning sõelutaks põhimõttelisi seisukohti, andes juhtnööre nõukogule ja juhatusesele lähema tegevus-

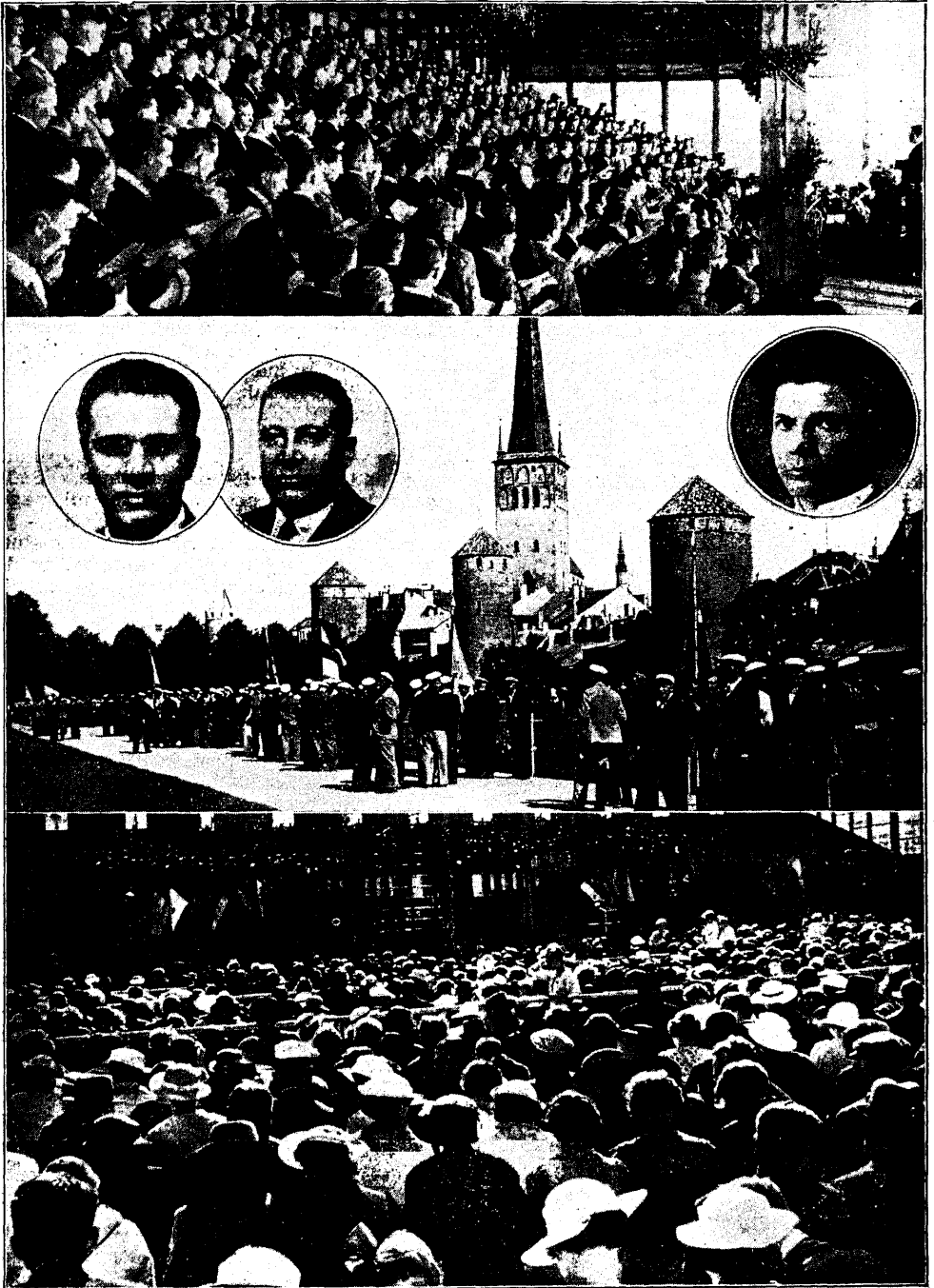
kava läbiviimiseks. Samuti jääks volikogu kompetentsi teatava arvu nõukogu liikmete valimine, kellede ametiaeg kehtaks kaks aastat, mis tagaks püsivama nõukogu koosseisu. Samuti jääks revisjoni komisjoni valimine, põhikirja muutmine, laulupidude aja ja koht määramine volikogu hoole. Harvema kooskäämise tõttu tuleks loota, et osavõtt muutub elavamaks.

Teine põhilisem muudatus oleks vaja viia läbi L. Liidu juhatuse koostamises.

L. Liidu tegevus on paisunud aast-aastalt võrdlemisi laialdaseks ning nimeilt erialaliselt. Üksikud kooriliigid vajavad arendamist omaette. Meil tegutsevad meeskooride, puhkpillikooride ja naiskooride sektsioonid, millised koostavad oma töökava esinduskogus ja teostavad selle läbiviimist juhatuses L. Liidu juhatuse kontrolli all. Senine sektsioonide tegevus on olnud väga tulukas ja intensiivne. Selle kõrval aga viimasel ajal segakooride tegevuse arendamine on jäänud nagu tagaplaanile ning just seetõttu, et puudub segakooride sektsioon. Segakooride ala viljeldamist jätta ainult L. Liidu juhatuse hoole ei ole otstarbekas. Esiteks leidub juhatusel niigi küllaldaselt üldiseid ja kontrollivaid ülesandeid, teiseks nõukogu poolt valitud juhatusliikmeil võib puududa otsene kontakt segakooridega. Selle kõrval aga segakooride aktiivsemad tegelased võivad seista L. Liidust ja juhatusest hoopis eemal.

Veel halvemas seisukorras aga on kaks teist ala, millised L. Liit tingimata peaks hõlmama oma tegevusse. Neist esimene on koorijuhtide ala. Meil seni puudub organ, milline arendaks ja viljeldaks koorijuhtide alasse puutuvaid küsimusi. Koorijuhtide organiseerimine, arendamine, väljaõpetamine jne. aga on olulisema tähtsusega kogu meie rahvamuusikalises tegevuses. On ju koorijuht kohapäälse muusika-arengu hing.

Teine sootumaks vaeslapse ossa jäänud ala on seagorkestrid. Meil leidub neid paarikümne ümber, kuid neid võiks olla tunduvalt rohkem, kui asutaks nende or-

Pilte ülemaaliselt meeslaulupäevalt: ülal — meeskoorid laval; keskel — rongikäigu kokkusüümine; all — vaade publikule ja koorile; ringides vasakult: E. Aav, J. Vaks, J. Simm.

Inspiratsioon

Kujuta ette, et sa oled otsustanud minna mingile kontserdile; ütleme, mõne maailma-kuulsa viiulikunstniku ainukesele esinemisele. Sa võtad oma rahakoti, vaatled üht kahe-kroonilist, mõtled viivu, kas siiski mitte minna kinno, — kuid millegipärast eelistad seekord ometi kontserti. Ostad esimese koha pääsme, kõnnid tähtsa näoga mõned ringid jalustussaal ja sammud oma paigale. Su ees istub keegi, keda võiksid nimetada heliloojaks, paremal paar daami ja vasakul — noh, ütleme keegi ametniku välmusega härra. Solisti ilmudes ei aplodeeri sa mitte, sest et oled põhjamaalane ning sa ei vaimustu ainult inimese nägemisest.

Esimene pala ettekantud, muigad natuke ning kahjatsed, et sa siiski ei läinud kinno. Poleks vähemalt olnud igav. — Kuid sa plaksutad natuke, sest härra, keda sa pead heliloojaks, teeb sedasama. Teine pala on hoogne ja vahest vähe labane. Selle lõppedes jääd rahulikuks, sest härra su ees on ka rahulik. Kuid kahepool kõrval ja üle saali siiski aplodeeritakse. See on harilik, leige ovatsioon, mis ühes nurgas algab, teises lõpeb jne., kuni

paljude üllatuseks tuleb veel kord mängida ja veel kord kuulata. Järgneb nr. 3. Sa kuulatad, vaatad korraks ringi, kuid nähes, et kõik kuulatavad, jälgid sinagi. Kuid imelik, — sa ei tea ju muusikast kuigi palju, ometi sulle tundub korraga, et see on ilus, midagi su hinges nagu liigutab ja kogu su ümbrus lööb kui isemoodi kaunitult särava. — Unustad, et oled kontserdil, et su ees istub keegi, kes on helilooja, et laval on keegi, kes mängib; unustad isegi, et see heli, mis sind võlub, pole midagi muud kui tavaline mäng viiulil, mida küllalt oled kuulnud. — Sa tunned vaid midagi, kuid ei tea isegi, mis see on ja milks kõik korraga tundub nii ilusana — ja kui see pala on lõppenud, leiad end metsikult aplodeerimas. Seda teevad kõik, kuid see pole enam nii, nagu varem, see on hoopis midagi muud — ja sa mõistad — see on tõeline vaimustus, see on ehtne, võltsimatu elamus, mida võivad pakkuda ainult puhtad ja võltsimatud tööd.

Ent nüüd!

Kujuta ette, et oled ise toosama helilooja, kes on komponeerinud need kolm

ganiseerimisele ja neile repertuaari soetamisele. Samasse alakonda peaks kuuluma ka kodumuusika, — koduste asja-armastajate ansamblike arendamine ja organiseerimine, noorsoo muusikalise koduse kasvatuse arendamine, vastava repertuaari soetamine jne.

Seega oleks vajaline moodustada veel kaks sektsiooni: koorijuhtide ja filharmonia sektsioon. Kui nii jõutaks kord ajani, mil iga rahvamuusika ala on organiseeritud omaette, siis väheneks ühest küljest L. Liidu juhatuse võrdlemisi suur töökoorem, ühtlasi aga oleks ka küllalt alust asuda L. Liidu juhatust moodustama teisiti. Nimelt tuleks L. Liidu juhatus moodustada vähemalt pooles koosseisus sektsioonide esindajaist. Need esindajad kannaksid sektsioonide juhatuste otsused L. juhatusele ette, annaksid vajalisi selgitusi, kaitseksid sektsioonide seisukohti. Juhatusel sel juhul jääks ühtlustava, koordineeriva ja kinnitava organi ülesan-

ded. Seejuures aga pool juhatuse koosseisust tuleks valimisele nõukogu poolt, et leiduks juhatuses isikuid, kes ei kuuluks ühtegi sektsiooni ja seega tasakaalustaks juhatuses sektsioonide tegevust.

Praegust olukorda, kus L. Liidu juhatusest on määratud üks isik sektsioonide juhatustesse, ei saa pidada otstarbekaks. Siin on vägagi võimalikud olukorrad, kus sektsiooni juhatuses viibib isik, kellel selle muusika-alaga ei ole vähimatki kokkupuutumist. Kahtlematult sellisel isikul on väga raske töötada kaasas sektsioonis ja ka astuda välja juhatuses sektsiooni huvide kaitseks, kui see peaks olema vajaline.

Need kaks olulisemat muudatust L. Liidu konstruktsioonis peaksid looma aluse L. Liidu tegevuse arenemiseks uues suunas. See suund peaks järjest enam pöörduma ära laulupidustuste erialalt ning siirduma üldise rahvamuusika arendamise poole.

teost: nr. 1, nr. 2 ja nr. 3. Sa elad kusagil keskmise tähtsusega linnas, omad erialale vastavalt mingi tähtsusega koha, mis kuidagiviisi hoiab sees hinge — ning, et asi oleks luulelisem — ütleme, et elad kusagil sopolises katusekambris. Sul on aja-järk, kus võid tavalise mõiste järele kuidagi leppida enda ja kogu maailmaga. Tõused hommikul, riietud ning mõtiskled, mida teha: kas minna välja, või lugeda mõnd kriminaalromaani, või... ja nii sa lõpuks otsustad midagi komponeerida. Otsid mõned poognad paberit, pliitsti, mõtled hetke, mida teha, ning hakkad pih-ta. Sul on olemas ju vastav eelharidus, on olemas tehnika ning isegi teatav nimi — sa võid ju teha — ning teedki. Kirjutad tunni, kaks, kolm ja arvad viimaks, et tänaseks aitab. Järgmisel päeval sa jat-kad, järgmisel jällegi — ja nii valmib sul töö nr. 1. Mängid seda mõned korrad, pane-sid siis laekasse ja räägid sõpradele (sel-lisel hetkel neid mõni ju leidub), et tegid midagi nii- ja niisugust. Kuid sa ei taha seda just meeleldi mängida ette; noh, kui väga just tahetakse, mängid mõne pare-ma katke — ja lõpuks pole ju see enam hästi meesleski. „Väga häää“, „jumalik“, lausutakse ja kõik unub.

Kuid elu läheb edasi.

Ühel hommikul klopitakse sind maga-mast lahti, — keegi võõras. Soovitakse saada mingit muusikat, mis peab olema mõni tants. Mõtled viivu, nimetad summa, küsid tähtpäeva ja asud tööle. Võtad siis vastu oma rahad, ning algad rännakut: lunastad juudilt uue panditud ülikonna, lased end korralikult raseerida, ostad seda ja teist, paned kaela puhta krae ning kü-lastad sõpru. Ent sellisel hetkel on neid häid inimesi millegipärast palju, isegi väga palju; jood klaasikese veini, käid kinos — lühidalt: oled jälle teretunud seltskonnas.

Ja nii valmis töö nr. 2, kuid sa ei näita seda kellelegi, natuke piinlik on, või tont teab mis — ütled, et tegid, kuid ei mäleta enam ja mustandi põletasid nagunii.

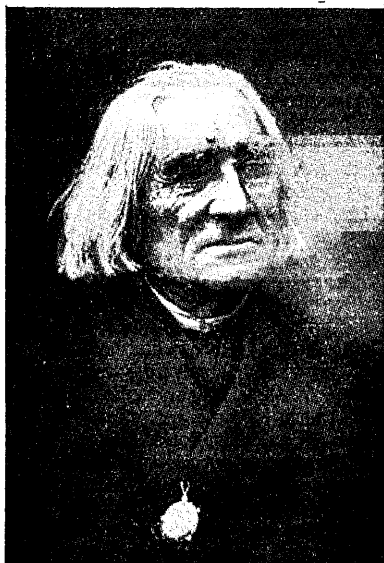
Kuid siis tuleb aeg, mil su ülikond on jällegi rännanud juudi kätte, kraed jällegi määratud ning jallutatud ülestõmmatud palitukraega kõrvalistel tänavatel, sest sa ei taha kohtuda oma tuttavatega. Seisatad pagari akna taga ja sulle meenub äkisti, et sa ligemale 24 tunni jooksul pole söö-nud ivakestki. Enesepetteks katsud oma taskuid, kahtlemata tühje, kõnnid oma laekuri juure, kuid sul pole ju saada. Ka avansi ei anta. Kohtad tänaval tuttavaid — ja nad laenaksid sulle häämelega, kuid... ning siis järgneb pikk seletuste ja va-banduste rida. Kuid sa olet otsustanud osta pagari aknalt selle nii imelikult mee-litava saia ning jatkad oma rännakut.

Kõnnid lõpmatuseni, otsustad astuda sisse paari kohta, kuid ei tee seda siiski; tahad tänaval pöörduda ümber, sest su täga tu-levad kindlasti inimesed, kes sulle mee-leldi laenaksid, kuid ei pöördu. Öhtu hak-kab liginema ja sa hulgid ikka veel ta-gajärjetult, muutud tuumaks ning lõpuks unustad kogu oma ettekatvatsetud takti-kuse, tormad vastu igale esimesele tuta-vale ning seletad ärdalt ühele tüht, teisele teist, kuid vastus on ikka üks ja sama. Siis meenub sulle keegi — ning sa lähed, jooksed mõned trepid üles ja leiad ta peagi. Kuid kahjuks ei saa ta sind võtta vastu, sest tal on tegemist muuga ning teistega. Nii — ütleme, et tal on külali-sed, kuid sa kutsud ta kõrvale ja kurdad oma häda — ning su sõber on ikka vas-tutulelik „kaastundest“ oma kolleegi ja koolivenna vastu. Mingi suur rõõm vallu-tab sind, unustad kogu möödunud päeva — ning kui sulle ulatatakse 25-line ei märka sa isegi seda paljuütlevat žesti millega see, kõlkide nägemiseks, ulata-takse; sa ei pane tähele, et sind ja su 25-list jälgib kogu seltskond, sa ei mõtle ka sellele, et pärast su üle naeratakse, et tehakse igasuguseid võimatuid märkusi ja kohvijutte. Sa tunned vaid mingit seleta-matut ilu hetkelist välgahtust hinges; mingi arusaamatu õndsus täidab kogu su olemise ja sa tõendad veel kord endale, et pole olemas midagi suuremat, kui häädus — ning tänuilki sõbrale ja kogu oludele, tõttad sa minema.

Ent kuidas kõik on muutunud. Sa möö-dud inimestest, vaatled neid, ja nad on sulle kuidagi saanud armsaks. Möödud mõnest vanast viltuvajanud majast, sil-mitsed seda ja sul on häämeel, et on ole-mas see vana poollaganunud maja, ning et sa võid seda vaadelda, — sest sel het-keel on kõik sulle lõpmatuseni ilus ja hää. Ning siis unustad koguni selle nii meeli-tava saia sinna pagari aknale, andmata aru oma tegevusest, astud esimesse kir-jutustarvete kauplusse, küsid mõned poognad paberit ning sammud koju. Astud oma sopolises katusekambrisse, pühid puh-taks tolmunud laua ja klaveri ning tead-mata õieti isegi, mida — sa kirjutad, män-gid ja kirjutad. Vaatled korraaks loojene-vat päikest — ja päike on täna kuidagi imeliselt ilus, ka öhtu hämarus on sulle kuidagi armsam kui midu. Süüdat tule ning imestud, kui veetleb on su sumbu-nud toakene, ja sa jatkad — leheküljed valmivad — sa ei tea, et on juba südaöö; sa ei kuule närvilisi sajatusi naabrilt seina taga, ei märka isegi seda, kui saa-hub hommik. Leheküljed järgneb lehekül-jele, ja kui lõpuks saad kõigega valmis — alles siis tead ning tunned, mida sa inimeselaps oled teinud — alles siis suu-

Franz Liszt

suri 50-ne aasta eest

FRANZ LISZT.

Viimasel juulikuu päeval 1836. a. suri Bayreuthis muusikamaailma väljapaistvamaid kujusid Franz Liszt, kelle nimel klaverimängu alal on juures samasugune hiilgav aupaistus kui Paganinil viulimängus.

F. Liszt sündis 22. oktoobril 1811. a. Raidingis, Ödenburgi lähedal. Tema isa oli ühe vürsti mõisa valitsejaks ja armastas ise tegeleda muusikaga, käsitles mitut instrumenti, nagu klaver, viiul jm. Juba 6-aastaselt hakati F. Liszt'ile õpetama klaverimängu, 9-aastase poisina ta astus avalikult üles. Peatselt järgnenud kontserdiga Pressburgis tõmbas noor esineja enesele niivõrd tähelepanu, et temale ungari kõrgemasse seltskonda kuuluvate isi-

dad saada aru, milleks sa elad ja milleks sa oled toonud nii suure ohvri. Ning ootamata oma sõpradelt küsimist „mida sa teed?“, tõttad näitama ja jutustama, mida oled teinud ja sa ei häbene, ei peida seda laekasse, ei ütle ka mitte, et oled selle põletanud.

Ja nii valmib töö nr. 3, ning see on suurim rõõm — suurim ilu.

kute poolt määrati õppimiseks toetust 600 güldnat aastas.

Et anda pojale paremat muusikalist kasvatust, asusid vanemad 1821. a. Viini. Siin algas klaveristuudium kuulsa pedagoogi C. Czerny juures, kuna teoorias saadi juhatast A. Salieri'lt. Paari aasta pärast (1823) rutati Pariisi, et säälses konservatooriumis jätkata täiendavat õpingut. Teel ja sihtkohas anti hulk edukaid kontserte (Pariisis järjestikku 30) ning sooritati ka hiilgavalt katsed konservatooriumi juures. Tolleaegne direktor Cherubini aga ei armastanud imelapsi, nii jäi ka kõrvale õppimine nimetatud asutises.

Pariisis töötas noor F. Liszt ainult kompositsioonis veel F. Päer'i ja A. Reicha juures, kuna klaverit harjutas iseseisvalt. Omakäel tegutsemine klaverimängu alal arendas suure andekuse ja hoole tõttu välja säärase virtuoosliku tehnika ning stiili, mis kutsusid esile üldise imetluse. Olles ise enese õpetajaks, lõi Fr. Liszt instrumenti käsitlemise kõrgtaseme ja avas uusi väljavaateid ala rikastamiseks.

Oma silmapaistva kunstilise seisukoha tõttu ja ühtlasi ungari magnaatide toetusel leidis Fr. Liszt Pariisi kõrgemas seltskonnas armastava ning hindava vastuvõtu. Ka pidas ta ühendust tähtsate muusikajate kirjandustegelastega (Berlioz, Chopin, Paganini, Hugo, Heine jt.).

1824 järgnevatel aastatel kontseriteeris Fr. Liszt Londonis ning mitmel pool Prantsusmaal. Kuna 1827. a. suri isa ja samuti lõppes ka 6-aastane stipendium, tal tuli iseseisvalt hakata hoolitsema enese ning ema ülespidamise eest. Nüüd ta andis aeg-ajalt tunde ja korraldas kontserte, millised kujunesid võidukäiguks läbi kogu Euroopa. Ka hakkas kasvama tema kuulus heliloojana.

Püsivama teenistuse leidmiseks Fr. Liszt asus 1848. a. Weimari kojakapellmeistri kohale; 1861. a. ta läks Rooma, 1865. a. astus vaimulikkude seissusse; 1875. a. alates elas vaheldamisi Pestis, Weimaris ja Roomas, kuni 1886. a. suri Bayreuthis.

Fr. Liszt'i nime kõlavus pianistina rajaneb tema erakorralistel tehnilistel ning tõlgitsevatel võimel. Seejuures nõuab samuti allakriipsutamist asjaolu, et ta polnud ainult interpret, vaid suur uuedaja ning täiendaja, klaveriliteratuuri rikastaja, haruldast leidlikkust ilmutavate transskriptsioonidega ja andekas teoste autor.

Piibliuusika

Oma kriitilistes ja alaloolistes esseedes, Mac Dowell ütleb, et usk olevat sündinud samal momendil, mil leiutati esimene muusikariist. Kindlasti pole see mitte raskesti usutav, et need kaks algasid samaaegselt. Varajasemast ajast on instinktiivne jumala austamise püüe selt-sinud tungiga väljendada tundeid, mis tõusid hingest. Ja muusika osutub üheks kohasemaks vahendiks nende väljendamisel. Isegi kõige primitiivsemaid rituaale on saadetud muusikaga; ja auhkartuse, imetluse ekstaasi liigutused ning teised usu olukorrad kutsuvad esile muusikalisi avaldusi. Vanae greeklaste usk koondas endas kõike, mis väljendas hingeliigutusi, nagu tantse, teatrilisi etendusi ja teisi mitmelaadilisi tseremooniaid. Faktiliselt palju varajasest usust leidis väljenduse tantsus ning kehaliigutustes. Teisest küljest ristiusk on eraldatud teistest seespidiselt ja rahulikkuselt ning resultaatina ristiusu vaim on täiuslikumalt reprodutseeritud muusikas.

Meil on teateid Taaveti templist Jeruusaalemmas, mis isegi jätab varju meie praegusaja kirikud. Andes järele ühele ajaloolasele, sääl polevat leidunud mitte vähem kui 4000 lauljat ja muusikut püha kiriku teenistuses. Nad jaotati 24 liiki

ühes 12 lauluõpetajaga. Nii sisaldas templi varustus 200.000 hõbedast trompetit (trumpets) ja 40.000 kannelt (harps) ning trombooni.

Teoloogid teavad väga hästi, et mitmelaadilist muusikat mainitakse piiblistihti. Mina olen kogunud ühe väikese tabeli, milline avab mõningaid huvitavaid fakte, mis puudutavad piibliaegset muusikat.

Kuusikümmend kuus piibli raamatut on kirjutatud Moosese ajast kuni apostel Johanneseeni. Sõnad: muusika, muusikainstrumentid, muusikud, laul, lauljad ning laulmine ilmuvad 425 korda; kandle ja viulid 150 korda; röömuhõisked 75 korda; rööm 200 korda, õnnelikkus 25 korda; hõisked, rööm 150 korda; röömustamine 300 korda. Kõik see teeb kokku ümmarguselt 1325 korda.

Vastandina aga ilmub sõna tumedusnukrus ikahokordselt ja sõna ahastus neljakordselt.

Ülaltoodust järgneb, et varajasemast inimkonna ajaloost muusika, muusikainstrument ja laulmine on toetatud kirjutatajast, kes olid jumalateenijad, kohtumõistjad ja prohvetid.

Esimene piiblis mainitud instrument on kannel (harf). Vaneim sellest instrumentist on leitud Egiptuse kuninga

Fr. Liszt'i arvele võime kirjutada ligi 600 mitnesugust oopust. Oma toodangu propageerimise eest ettekannete ja transkribeerimiste kaudu võlgnevad temale tänu paljud heliloojad (Bach, Mozart, Beethoven, Schubert, Berlioz, Wagner jne.). Ümbertöötamise kõrval ta sagedasti kasutas teiste komponistide teemasid ja motiive uute heliteoste ülesehitamiseks. Viiekümnendatel eluaastatel Fr. Liszt pöördus ka ungari rahvamuusika allikate poole, millistel alustel lõi rea efektiivseid töid.

Arvestamata ümbersäadeidki, on Fr. Liszt'i toodang õige suur — ja mitmekesine. Et saada mõningat pilti tema loovtegevusest, olgu lähema loetlusega nimetatud ainult kompositsioonilasiid; ta on kirjutanud sümfooniaid, sümfoonilisi poeme, oratooriume, kontserte, kontserttüüde, fantaasiaid, rapsodiaid, klaverivariatsioone, laule, orelitöid jne. Oma kõla- ja värvirikaste teostega ta on sagedaseks autoriks kontserdikavades.

Suure lugupidamise juures Fr. Liszt võis luua kunstilise tegevusega nimetamis-

väärse varandusliku seisukorra, kindlustada perekonnaliikmeid, toetada sõpru ja anda välja summe kultuurilisteks üritusteks.

Olles kõrgelennuliseks kunstijõuks, ta töötas innuga kaasa ideelistes küsimustes ja pani oma autoriteedi maksma väärtuslike algatuste läbiviimisel. Tema kaasabi kunstiliste kavatsuste teostamisel oli laiapiriline ning mõjuv; eriti hinnatavaid teeneid ta avaldas Wagner'ile tema võitluses ooperiuuenduse alal.

Samas märgime ka Fr. Liszt'i dirigenditegevust, mis pianistliku interpretatsiooni kõrval oli väljapaistvaks teeks tema muusikalises tõlgitsemises ja kunsti propageerimises.

Tänapäeval, viiskümmend aastat pärast suure muusiku surma, tema kui pianist-virtuosi poolt püstitatud eeskujud elavad täie jõulisusega; ideed ja loomingu- lised varad kasutavad oma õigusi alles tungleva värskusega.

Ed. V.

hauast*) See nikerdustöö on valmistatud siiski hoolsasti, kuna õige egiptuse kannel valmistati pikerguses vormis karbist, ühes viidaka kaelaga, omades ainult neli keelt.

Omapärane instrument vanadel heebrealastel oli viiekeelne tsitter. Teine eriline leidus oli flööt. Muidugi trumm on olnud ikka vanade rahvaste muusika varustusriist. Samuti tarvitati kindlasti tamburiini vormi, mitte palju lahkuminevat meieaegsest. Isegi modernid kastanjetid kuuluvad vanematesse muusika-kollektsioonesse.

Muusika kindlasti on osa inimese ise-loomuavaldusist. Muusika kaudu võib väljendada meeleligutusi, tundeid, milliseid ükski keel ei või küllalt sobivalt kirjeldada, ei ükski žest, kirjutis, maal või skulptuur väljendada; ja seepärast meid on juhatud uskuma, et inimkonnal on ikka olnud mingi tee oma hinge väljendamiseks, kas mõne muusikainstrumenti, või laulu kaudu.

Laiapäillamisest saadik püsib juutide muusika sarnasena rahva muusikale, kus nad on asunud. Sünaagoogi rituaalid ei soeta meile ühtki jälge varajasemast muusikast ja me peame järelikult pöörduma tagasi pühakirja juure.

Sellest meie kogume andmeid, et heebrea muusika oli valju ja läbitungiv ise-loomult, kaugel liigutavast magususest, mida igatseb modern juudaism. Ei ole tõestust, et mängijad liikusid nende harmooniliste nootide kombinatsioonides, nähtavasti kasutades tõusvat või vajuvat ok-tavi-skaalat. Näib olevat selge, et igal juhul antifoonne asetust leidis tarvita-mist.

Juutide usuline meloodia omas rahvusliku algupära ja oli tihedasti ühendatud rahva eluga (Hiiob 31—21).

Kannel ja tromboon polnud tarvitamisel leina ajal (T. Laul 137). Kannel, mitte sarnanev meieaegsele, oli raskesti kantav ja sellepärast rakendatud peagu ainult templiteenistusse. Saalomoni ajal valmistati ta almuhipuust (seedripuust?).

*) Juudid omandasid egiptlastelt väga palju ka usu alal. Mooses, saades esmajärgulise hariduse vaa-raode kullul, kirjutas seda israeli rahva arvele, kuna aga selle kõik ammutas ta Egiptuse usust.

Keelteks oli harilikult rohunöör või pal-mik, kuid ka taimekiud, hilisemalt aga siidist või metallist. Kannel on ainuke pääletõmmatud keeltega instrument. Selle olevat leiutanud Lamech'i poeg Jubal He-xatenchis.

Üht teist instrumenti chalili (pipe — vilespilli) mängiti ainult käies, näiteks usurändurite rongikäigul. Seda tarvitati ka leina puhul (Jer. 48) ja rituaalide juu-res kaheteistkümnelt pidulikult juhtumil. Andes järele Is. V, elustati „joomarite“ pidu selle mänguga. Instrument tehti kõnkjast (pilliroost) ja tuletab meele meie-aja oboed, või klarinetit. Kornet nikerdati lehma või jäära sarvest. Seda tarvitati suuremalt jaolt ilmalikeks juhusteks, andes signaali sõjas, teatades sissetungivast vaenlasest jne. Harukordseil võidupidudel oli ta ka tarvitusel.

Hatsotserah (trompet) omab audentse kujutuse Roomas Tiituse auväraval. See oli pikk särav metallist trompet, mida tarvitati usulisteks otstarveteks (2 kuning. 12; — 1 ch. 13). Toph, tabret või timbrel oli väike käsi-trumm ning esineb Egiptuse ja Assüüria monumentidel. Noil instrumentidel (mitte sarnaseil praegusaegseile) kinnitati pergament paindumatu-t ja seda ei saanud reguleerida lödve-maks ega pingsemaks.

Cymbales (tsimblid) — millist ikaks kuju on leitud Egiptuses ja Assüürias. Esimest, mis koosnes kahest lamedast plaadist, mängiti nii, et kõlistati külgedelt. Teine koosnes kahest koonusest käe-pidemega tipus. Igasuguse väsitava ja kokkuvõtliku juhatuseta selle artikli kohta võidakse ise leida laulu, tantsu ja mängu kohta: Jer. 31, Esk. 33, Joh. 21, Isai 5...

Sellest kõigest järgneb, et lauljatel ja muusikutel oli väga suur tähtsus usulistel pidustustel, sest muusikata poleks iialgi jumalateenistused tõmmanud juure suuri masse.

Varajane ristiusk või Uue Testamendi muusika on vaesem sellest eespool mainitust. Kuid siiski ei või meie jätta märkimata, et Jeesus ja ta jüngrid laulsid koos viimsel õhtusöögil.

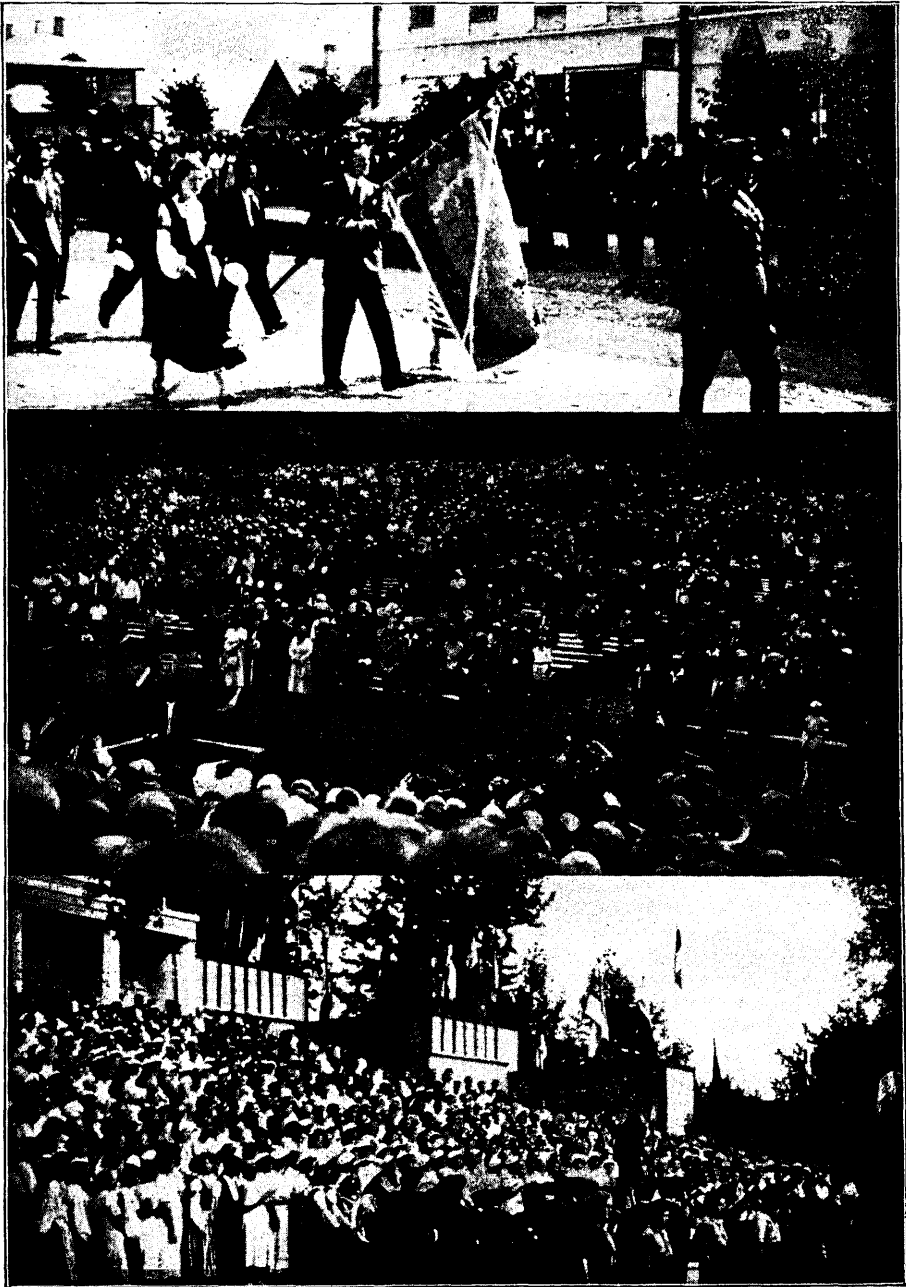
Ameerika ajalooaadlase John A. Scott'i järele T. Vironi.

Tähelepanuks kooridele!

Arusaamatuste vältimiseks olgu kooride tähelepanu juhitud sellele, et kõrgi nootide paljundamine on keelatud. Eriti hoiatame lugupeetud koore, et ei asutaks paljundama „Muusikalehega“ kaasaantavaid „Rahvakoore“. Meile on saanud teata-vaks mitmed juhud, kus seda on toimeta-

tud, ning meie trükinootide leviku huvi-des Lauljate Liit peab astuma samme.

Veel olgu märgitud, et avalike ette-kannete sääduse põhjal Lauljate Liidul on võimalus teostada igal ajal kontrolli, kas mingi laul on kantud ette trükitud noodist või käsitsi paljundatust.

Pilte Virumaa VII laulupeolt: ülal — rongikäigu algus Lauljate Liidu lipuga; keskel — publik hüümi laulmise ajal; all — koor avakoraali ettekandmisel.

Eestlaste muusikakaubandusest ja -tööstusest endisel Venemaal

Üldiselt on tuntud paljude eestisoost äri- ja muude kutsetegelaste edukas tegutsemine Venemaal möödunud sajandi teiselt poolt suurvene riigi kokkuvarisemiseni aastail 1917—18. Nende eesti meeste paiguti otse hilgav menu seisab teatavas kontrastis kodumaale jäänud suguvendade palju rängema vaevaga ning palju aeglasemalt saavutatud töötulemustega (kitsam tegevusala, meie kodumaale tunginud seltskondlikult privilegeeritud võõra elemendi konkurents!)

Suur Venemaa võimaldas igale vähegi tublile töomehele hädad teenistust, ettevõtlikumaile, organiseerimisvõimelistele aga sageli selliselt avarat iseseisvat eksistentsi, mida kodumaa ilal poleks suutnud pakkuda ka kõige paremal juhul. Nood „kuuldsed teenimise ja karjääritegemise ajad“ on nüüd möödunud, ja Venemaal piisivalt valitsema pääsenud uued suunad on nende tagasituleku teinud sootuks võimatuks.

Kuuluks eriarikli raamesse arutelu, kui võrd kasulik või kahjutoov on olnud meie rahvusele tubli osa meie rahva poegade (ja tütarde) valgumine võõrale maale. Piisab, kui siin mentida selle nähtuse paratamatust. Lähemad uurimused tohiks id aga avastada selle ulatusliku väljarändamis-liikumise taga palju huvitavaid üksikasju ja põhjapaneva tähtsusega tööku nende eesti meeste edu „saladuste“ kohta, millest praegune põlv peaks ammutama palju äratust, inspiratsiooni tegutsemiseks vaba kodumaa pinnal, mil iseseisvuse tulekuga on avanenud palju uusi tegevusvõimalusi ja tööalu.

Üks neid alu, mil vabas Eestis mõndagi veel võiks saata korda, milleks järelikult eesti meeste poolt võõrsil talletatud kogemusi tuleks senisest rohkem uurida ja rakendada tegelikkuse teenistusse, see on muusikaärindus: pilli- ja noodikaubandus, pillitööstus, noodikirjastus. Paljudele noortele tundub uskumatuks asjaolu, et noodikirjastuses on eelmainitud ajajärgul eestlastest kirjastajad Venemaal olnud tooniandvad. Kuid tuletagem meelde vaid eesti soost võrsunud üle maailma kuulsa Moskva kirjastaja Peeter Jürgenson'i (1836—1904*) imposantset kuju: Mitte niivõrd õnnelik juhus (Čaikovski teoste kirjastada võtmise Nikolai Rubinstein'i soovitusel), või hädad suhted muusikapedagoogiliste ringkondadega ei olnud ta menu aluseks, vaid isiksus,

mille kandvamaks iseloomujooneks oli võltsimatu eesti tublidus. P. Jürgenson'i kirjastatud nooditeoste arv ulatus üle 40.000. See ütleb juba midagi, kuid veel enam tähendab asjaolu, et suur protsent oli neist vääriskirjandus, klassika!

„Noblesse oblige“. Õilsus kohustab!

Peeter Jürgenson, oma elu teisel poolel, olles saavutanud suurimaid tagajärgi kirjastamise ja muusikakaubanduse alal, võis omale lubada noobleid žeste, võis suurte kuludega kirjastada palju väärtuslikku, kuid just väärtuslikkuse tõttu „vähem-minevat“ muusikat (ka Čaikovski kirjastamine on talle korduvalt toonud kahju), — väiksemad suguvennad Peterburgis ja Moskvast ajasid aga ettevaatlikumalt oma asju, teenides päämiselt ajavaimu, levitades hästi kerget ja suupärast literatuuri. Nõnda, näiteks, Jürgenson'i vend Joseph Jürgenson, Peterburis (äri läks pärast ta surma poja Arturi kätte), kelle juures omakord muusikakaubandust ja kirjastuspoliitikat õppis 1871—1880 teine silmapaistev eestlane Karl Leopas, kes pärast üheaastast äripidamist Tallinnas aastal 1881 avas oma muusikaäri ja kirjastuse Peterburgis. 90-dail aastal, olles omandanud M. S. Gabler'i (sajandi esimesel veerandil Tallinnas tegutsenud tuntud pianist-helilooja venna) kirjastuse, andis ta välja, kuni oma äri eksproprieerimiseni enamlaste poolt 1918. a., üle 3000 eripala (vene romansse, salongimuusikat ja ka paar eesti heliteost). Leopas'e kirjastusele sarnaseid väiksemaid Otto Wenzel'i ja Karl Rose muusikakirjastused. Wenzel (sirdunud paari aasta eest Venest Tallinna) oli eestlane, Rose pärit Tallinnast ja ta ema eesti päritolu.

Kerget ja tõsisemat muusikat läbisegi levitas eestlase A. Johanson'i asutatud m-äri-kirjastus, mille ostuteel omandas Vladimir Havanov (pärit Tallinnast, ema eestlane, valitses ka eesti keelt), kelle vennale Aleksandrile kuulus tuntud salongipaladekirjastus „Severnaja Liira“. Eestlane oli ka Tallinnast pärinev muusikakaupmees Karl Krug (Tallinnas ca. 1815—1833 töötanud klavierihitaja C. G. Krug'i poeg?), kelle äri jätkas poeg Nikolai. Mainitud eesti ärid töötasid Peterburgis, kuid ka Moskvast leidis muusikakaupmehi, päle P. Jürgenson'i, kes olid eesti päritolu või eestimaalased: m-äripidaja ja -kirjastaja Meikov, ja suurim neist Aleksander Gutheil (Tallinna Toomkiriku kantori poeg),

* Tema kohta on varemalt ilmunud kirjeldus „Muusikalehes“.

kelle äri päris poeg Karl G. Gutheil'i kirjastiste arv ületab 10.000. Tema käes oli viimasel ajal Glinka teoste kirjastusõigus. Paraku ei seisnud ta väljaanded alati nõutaval tasemel, ja Glinka teoste vabanemisel alles Peeter Jürgenson kirjastas esmakordselt suure venelase teosed vääriskais, sääljuures hinna poolest kõigile kättesaadavais, väljaandeis, Balakirevi ja Ljapunovi kaastegevusel. Lõpuks olgu siin nimetatud tallinnlasena Moskva kirjastaja-kaupmees Seyvang ja Peterburgis sündinud ning sääses Davingofi m.-äris-kirjastuses (ca. 1912 ja hilj.) õppinud Mihkel-Mišell Paiste, kes avas aga oma äri alles Tallinnas, Eesti iseseisvuse alg aastail („Michel“ firma all).

Pilliehituses on rida eestlasi Peterburgis tegutsenud hääde tagajärgedega. Tavaliselt siirduti Peterburgi mõne provintsi-meistri juurest. Tallinnas olid tuntud meistrid Carl Ed. Sopha (vististi eestlane, töötas ca. 1853—1867) ja — ka Moskvast tötanud — Ludv. Ferd. Bette (ca. 1844—87); Tartus oli tunnustatud meistriks eestlane Moritz. Orelimeistrid olid: Tallinnas eestlane Gustav Normann (töötas ca. 1845—1890), Tartus sakslane Müllverstedt. Peterburgis oli siis hää võimalus kõrgemat klaveriehituskunsti õppida maailmakuulsais Becker'i, Schröder'i ja Diederichs'i töökodades. Eesti klaveriehitajaina paistsid silma Gustav Leppenbergi (pianinod), Mühlbach (tiivikud), pianinomeistrid Kõiv (ka „Boileau“), Kingo (ka Kingo Frères“), Salong j. m. m. Diederichs'i juures õppinud E. Ihme asus klavereid ehitama pärast oma siirdumist Eesti. Moskva eestlasist vääriskais mainimist tiivikuehitaja Uslall, kelle vennapoeg, E. Uslall, praegu Tallinnas tegutseb klaverimehaanikuna.

Ei olnud mitte juhuse eestlaste rohkus muusikaärimise alal Venemaal. Eestlaste hinnati nende hääde töövõimete, usinuse, intelligenti pärast. Muusikakaubanduses-kirjastuses aga tuli neile kasuks tavaline keelteoskus. . .

Nõnda seletas lahkesti nende ridade kirjutajale intervjueritav vanahärra, muusikakaupmees-kirjastaja Karl August Leopas, kellest jutt olnud juba ülalpool. Venemaalt poliitilise terrori eest põgenedes, jättes maha oma pika, töörikka elu kestel kogutud suure varanduse, tuli ta aastal 1918 Eesti, et oma aastaille vaatamata (ta on sündinud Tallinnas 1854) asutada kodulinna uue muusikaäri, mis on seni tegutsenud hääde tagajärgedega. Intervjueril tuli lisada vaid üksikuid andmeid eeltoodud, sest härra Leopas'el on möödunud sündmused haruldaset hästi meeles. Kahjuks aga on tal oma-ajal kogutud rikkali-

kud materjalid kõnesoleva aine kohta revolutsiooni keerises tervenisti läinud kaduma, — nende hulgas haruldane kogu bibliograafilisi märkmeid 18. sajandi vene muusikakirjanduse kohta, palju kirju J. V. Jannsen'ilt, C. R. Jakobson'ilt ja teistelt ärkamisaja juhtidelt, kelle hulka õigupoolest Karl Leopas't ennastki tuleb lugeda. — Omal ajal oli tema Peterburgi Eesti Seltsi tähtsamaid tegelasi, eriti muusikaliste ettevõtete alal. Temap see oli, kes eesti rahvusele võitis tagasi Johannes Kappeli, tuntud muusikamehe. Saades teada, et Hollandi kirikus organistina tegutseb keegi kodumaalane, pöördus Leopas tema poole ja lahke noormees, Kappel, nõustuski sedamaid tulema juhtima eesti seltsi koori, millele ta lõi oma esimesed ja ilusamad koorilaulud, nagu „Ööbik“ (j. t.)

Selle laulu tekkimise kohta on Kappel K. Leopas'ele jutustanud järgmise loo: Saanud teksti, hakanud ta end ühel õhtul vaevama viisi leidmisega, mis tal aga ei õnnestunud. Väsinult heitnud puhkama, hommikul ärkanud — viis oli käes. Rutanud klaveri manu, proovinud, laul kõlanud, maksis panna kirja. Alateadvus oli loonud laulu heilooja magades.

Üldiselt olnud Kappel äärmiselt korrektne oma käitumises, lauljate suhtes väga viisakas, proovidel kannatlik; äratas kõigi usaldust oma võimete suhtes, mis ei olnud tavalised — võites poolehoidu kogu lauljaskonnas ja publikus.

Joseph Jürgenson'i äris on K. Leopas kohanud P. Čaikovski't, samuti väga armastusväärset inimest, kes ka rahaasjus olnud väga korrektne (geniaalsus resp. suur talent ei eelda veel mitte lohakust, nagu sageli arvatakse!) Kord juhtinud noormees Čaikovski tähelepanu huvitavale seigale, et tema uusimas balletimuusikas („Snjeguročkas“) kaheksa takti satuvad täiesti ühte meokomponisti Coote'i („Moja tsaritsa“ valsi autori) äsjailmunud valsiga. Čaikovski't see ei häirinud ja ta mõõnas üsna lahkesti, et mingisugune teadvuseta laen oli võimalik, tema poolt.

Kui K. Leopas juba iseseisvalt hakkas pidama äri, on tal üsna sageli tulnud anda nõu heliloojatele. Romanskikomponist Mihail St-g juhtus teda tihti konsulteerima, küsides: „Kas mu uus romanss ei sisalda vähest juba kuulnud kohti?“ — piinlik kahtlus, mille vastu ükski helilooja pole päriselt kaitsnud (vaata Čaikovski!) Ka tekkis tehti L. soovitusel tarbekorral muudatusi. Juhtiv põhimõte laulu hindamisel oli, et ta mitte ainult ei kõlaks, vaid et tal oleks ka püant ja „värvi“ (venelane ütleb „izjuuminka“). Kuid üsna lihtsadi laulud võivad saada suurima menu osaliseks,

Meeskooride elu

IV ülemaaline meeslaulupäev

Lauljate Liidu Meeskooride Seltsiooni poolt traditsiooniliselt igal suvel peetav ülemaaline meeslaulupäev käesoleval suvel toimus Tallinnas 28. juunil. Tähen- datud aeg valiti seepärast, et siis peeti järjekordset Soome-Ugri kultuurkongressi ning nõnda meie meeslaul sai võimaluse esineda välishõimude ees, esitades meie vaimukultuuri üht tugevamat ala — koorilaulu.

Laulupäev toimus Paldiski maanteel hipodroomi väljakul. Loomulik oluks, et meeslaulupäev toimunuks Lauluväljal. Kahjuks aga alatine laululava praegu on olukorras, mis ei võimalda tema kasu- tamist.

Tänu sihtasutis Hipodroomi juhatusele lubati hipodroomi väljakut kasutada lau- lupäevaks tasuta. See ühest küljest vä- hendas laulupäeva kulude osa. Kuid kuna ei lubatud püstitada väljakule maasse- asetatud jalgadega pinke, suurenesid ku- lud lahtiste pinkide valmistamise arvel.

kui neid laulab populaarseks mõni küllalt tuntud laulja. K. Leopas'e äri alatiseks kül- lastajaks olnud kuulus romansilauljatar Vjaltseva, keda omanik loomulikult infor- meeris kõigist oma väljaannetest, uudis- romanssidest. Juhuse kombel oli ta oman- danud kelleltki täiesti tundmatu ja, muide, ka iseenesest tundmatuks suuruseks jäänud Pomorževski romansi „Ka mulle tuleb ke- vad“ (kirjutatud vastandiks teisele oma- ajal populaarsele „Mulle ei tule kevad“), kirjastusõiguse ühes planšettidega, millest valmistatud mõningad äratõmbed. Laulu- ke meeldis Vjaltseva'le, kes selle võttis oma repertuaari, ja tagajärg oli, et see tõesti tühine romanss saavutas 40.000 eks. suuruse tiraaži, kirjastaja suureks rõõmuks, autori suureks... kahetsuseks, kes ometi omaajal asjata oli püüdnud levitada ro- manssi „kodusel teel“.

Siirdudes meie kodumaa kirjastusolude juure, usutletav nendib hää eesti tarbemuusika puudumist. Ei ole olemas omapärast hääd ajaviitemuusikat. Omaajal on usut- letav püüdnud üksikuid tunnustatud heili- loojaid küsimusest huvitada, lootes neilt kaastööd. Seda ei saanud. Ajaviitemuusika aga, vähemalt slaagerite, ketelbysmi- de j. s. m. näol, leiab praegu rahuldavalt suurt tarvitajaskonda. Rahvale tuleks muidugi pakkuda midagi paremat. Ta võ-

Laulupäeva tehniline korraldus lahe- nes kõigiti õnnelikult, sest selleks saad kasutada Lauljate Liidu alatist bürood ning rakendada arvuvalt Tallinna laulu- vendi, kes tasuta ja täie energiaga soori- tasid ulatusliku töö.

Koore registreerus laulupäevale 34, 1470 üksiklauljaga. Korralduse kohaselt lauljad saabusid Tallinna juba 27. juuni, laulupäeva õhtuks. Lauljad paigutati kor- terisse Gustav Adolffi gümnaasiumi ja võimlasse. Laulupäeva õhtuks oli kohal (ühes Tallinna kooridega) 27 meeskoori 896 lauljaga. Naiskodukaitse Tallinna jaos- konna poolt korraldati lauljaile odava- hinnalised eined laulupäeva õhtul, püha- päeva hommikul ja lõunal.

Laulupäeva õhtul toimus kino „Grand Marina“ saalis kooridevaheline võistlus- laulmine. Üles oli antud võistlusele vii- meeskoori: I liigis (enam kui 80 lau- jaga koorid) Tallinna Meestelaulu Seltsi ja Tartu Meeslaulu Seltsi meeskoori

taks seda tänulikult vastu. Kultuurkapi- tali rahaga kirjastatud noodid ei rahulda meie keskmist publikut, nende tase on liig kõrge. Vajame kergemat muusikat, mille väljaandmiseks leiduks erakirjastajaid küll, — saaks sel puhul ajada läbi riigi abita. Muide tuleksid viia läbi ka mõned tehnil- sed uuendused kodumaa nooditriikitööstu- ses, tuleks asi nii korraldada, et kirjasta- jale jäävad plaadid („planšetid“), millelt ta igal ajal võiks lasta võtta tarvilisi ära- tõmbeid, koormates mitte ladu kau- бага, mille minek alles kindlustamata. Lõpuks tuleks võidelda nähte vastu, et mõ- ni triikikoda võib omale võtta matti triiki- tavailt nootelt „in natura“. Kui seda meil ei juhtu, on seda ometi juhtunud ja võiks jällegi juhtuda. „Planšetisüsteemi“ juures aga oleks selle väärnähte ärahooldmine ker- genдатud...

Intervjuu oli veninud pisut pikale, kuid aeg möödunud nii kiiresti, et allakirjutanu küll kahetses hilise tunni saabumist, kuna tuli teha lõpp üpris huvitavale ja temale kui nooremale inimesele, ühitas väga õpet- likule vestlusele. Lahkusin, võttes vana- härralt kindla lubaduse kord üksikasjalise- malt panna kirja oma sündmusterikka elu- loo, — memuaarid, mida loeksid suurima huviga eriti „Muusikalehe“ sõbrad.

Hillar Sakaria.

*Neljanda ülemaalse mees-
laulupäeva rongikäik möö-
dub Lauljate Liidust.*

II liigis (enam kui 40 lauljaga koorid) Narva Meestelaulu Seltsi ja Allohvitseride Keskkogu meeskoorid, III liigis (vähem kui 40 lauljaga koorid) Karula Meeslaulu Ühing. Viimane etteteatamatult jäi võistlusele tulemata. Auhindadena oli pandud välja pokaale Tallinna linnapäält ja linnavalitsuselt, Eesti Pangalt, Kaubandus-Tööstuskojalt ja L. Liidu Meeskooride Sektsioonilt. Võistluse žüriisse oli palutud: prof. J. Aavik, prof. J. Galia, prof. J. Köpp, J. Simm ja O. Roots. Võistluslaulmise alguseks oli kogunenud

ruumikas saal rahvast tulvil täis. Huvi võistluse vastu püsis väga elavana. Eriti pinevaiks tõusis meeleolu kahe tugevama koori — Tallinna ja Tartu meeskooride võistluse puhul. Žürii langetas siin saalomonliku otsuse: mõlemale koorile anti esimene auhind, tähistades Tallinna meeskoori auhinda A-ga, Tartu oma B-ga. Teises liigis sai auhinna Narva Meestelaulu Selts, kuna neljandale võistlejale, Allohvitseride Keskkogu meeskoorile anti tunnustuskiri nende südika ja hoogsa esinemise eest. Koore juhatasid: Tallinna

Meestelaulu Seltsi -- G. Ernesaks, Tartu Meestelaulu Seltsi -- E. Tubin, Narva Meestelaulu Seltsi -- K. Maasik ja All-ohvitseride Keskkogu meeskoori -- U. Topman.

Selgus, et võistluslaulmise vastu meil tuntakse elavat huvi nii publiku kui lauljate hulgas ning kuuldus paljude arvamist, et seda traditsiooni tuleks jatkata ka edaspidi.

Pühapäeva, 28. juuni hommik algas lauljatele ja puhkpillimeestele pääprooviga, esimestele Kalevi spordiväljakul, teistele sama seltsi võimlas. Lauljate väljakule saabumisel selgus, et tribüün oli suletud kõitega ning politsei keelas selle kasutamist. Keeld ei tulnud mitte sellepärast, et kardeti tribüüni sisselangemist. Tribüün oli alles paari nädala eest tugevasti remonditud, vastav komisjon aga ei olnud jõudnud veel tribüüni võtta vastu, politsei aga oma määruste kohaselt ei saa lubada ehitise tarvitamist, mille suhtes kõik formaalsused pole täidetud. Lauljad kui tegeliku meelega mehed asusid palju mõtlemata tribüünile ja varsti kajas võimas proov üldjuhtide J. Simmi ja E. Aava juhatusel. Kolmveerand proovi möödumisel aga jõudis kohale politsei esindaja ja ajas, sõna kõige otsemas mõttes, lauljad tribüünilt minema. Kuid häda ei olnud sellest midagi: lauljad kogunesid väljaku nurka kõrgendikule ja jätkasid proovi parimas tujus. Ka politsei ja formaalsused olid päästetud!

Samal ajal toimus Kalevi võimlas puhkpillikooride eelproov üldjuhi J. Vaksa juhatusel. Kuigi meil Tallinnas leidub puhkpillikoore viieteistkümne ümber, oli võimalik esineda laulupäeval vaid kolmel puhkpillikoorigil, nimelt Tallinna Garnisoni, Kalevi Malevkonna ja „Edu“ kooridel. Teistel kooridel puudus esinemise vastu huvi, kuna see loomulikult toimus tasuta, enamus meie puhkpillimehi aga eelistab tasuta mängu.

Laulupäeva rongikäik rivistati üles Tornide Väljakule, mis selleks on kauni-maid ja soodsamaid kohti Tallinnas. Eriti sobiv oli ta ses mõttes, et väljastpoolt Tallinna sõitnud koorid asusid öökorterris samas lähedal gümnaasiumis

Täpselt ettenähtud kellaajal hakkas rongikäik liikuma läbi Suurtüki, Laia ja Mundi tänavate Raekoja platsile, kus avaldati austust raekoja trepil seisvaile linnavalitsuse esindajatele. Edasi liiguti S. Karja tänava, Vabadusväljaku, Kaarli puistee ja Paldiski maantee kaudu hipodroomile. Viimane oli rikkalikult ilustatud lippudega ja vanikutega. Et mitte takistada publiku pääsu hipodroomi pääväravate kaudu, selleks juhiti rongikäik

körvalteed kaudu hipodroomi külgväravasse. See tee oli võrdlemisi liivane ning lauljal tuli tõmmata sisse tubli annus tolmu. Kahjuks aga selle tee kastmine oleks läinud maksma hääd kimmned kroonid (nagu seda läks maksma hipodroomi tee kastmine).

Hipodroomi juures ühines rongikäiguga ka ungari üliõpilaste meeskoor, keda tervitati elava käteplaksutusega.

Jõudnud tribüüni juure kogunesid lauljad sellele ning lipud asetati tribüüni ette längu, kus need tekitasid kauni ja kireva pildi.

Laulupäeva avasõna ütles L. Liidu esimees prof. J. Aavik, rõhutades oma lähikeses kõnes meeskooride suurt osa meie koorilaulu arengus ja andes sõna avamiseks haridusminister Jaakson'ile. Härra Haridusminister tervitas lauljaid ja kuulajaid Riigivanema, valitsuse ja enda nimel ning soovis laulupäevale parimat kordaminekut. Nüüd järgnes hümn meeskooridelt puhkpillikoorigil saatel ning siis algas laulupäeva kava P. Ardna vaimuliku lauluga „Ärka üles mu hing“. Esimese osa lõpul avaldati võistluslaulmise tulemused, andes kätte võitjatele kooridele auhinnad ja kinnitades nende lippude külge võidulindid. Ühtlasi iga võitnud koor esines kahe lauluga.

Järgmisenäe asus tribüünile Tallinna ühendpuhkpillikoor umbes 120-mehelises koosseisus. Võrdlemisi raske ja huvitav kava sooritati J. Vaksa juhatusel hästi ja menukalt. Selle järele tuli tribüünile ungari meeskoor, kes esitas prof. Vaszy juhatusel kaks laulu. Ungarlaste tubli esinemise võttis publik vastu suure vaimustusega ning koorijuhile annetati punaseid roose. Nüüd järgnes meeskooride teine osa, mille lõpul tribüünile asus Meeskooride Sektsiooni abiesimees J. Pinding, tänades kõiki asjaosalisi ja publikut osavõtu ja kaastöö eest ning märkides, et meie meeslaulupäevade sihiks on anda publikule ülevaadet aasta jooksul sooritatud tööst. Kõne vältel annetati lilli üldjuhtidele, Haridusministrile ja Meeskooride Sektsiooni esimehele härra J. Reintalule, kelle õul oli lasunud suurim vastustus ja töökoorem laulupäeva hääks kordaminekuks. Oma kõne lõpetas J. Pinding sõnadega: „Ning nüüd hakkame, mehed, minema!“, millele järgnes meeskoorilt G. Ernesaksa üldtuntud laul „Hakkame, mehed, minema.“ Lisapalana kanti veel ette M. Härma „Meeste laul“.

Meeslaulupäeva muusikalise külje kohta avaldame sõnavõtu teisel. Ainuliselt laulupäev ei täitnud lootusi. Kuigi ülejäägina laulupäev näitab Kr. 383.—,

siiski tegelikult laulupäev jättis puudu jäägi, mis langes Meeskooride Sektsiooni õhult tänu sellele, et L. Liidu juhatus otsustas võtta laulupäevaks valmistatud iste-pinkide kulu poolteise tuhande krooni suuruses oma kanda, kasustades neid pinke edaspidi laulupidudeks ja väljajäätamiseks. Publiku vähesuse üheks põhjuseks oli asjaolu, et laulupäev sattus ajale, mil oli äsja toimunud mitmeid suuri pidustusi, nii Võidupüha, jaanipäev, töivupüha etendus staadionil, kultuurkongress jne. Liia oli ilm sedavõrd ilus, et enamus tallinnlastest ruttas rohelisse, kuna kardeti ilmade peatset pööret halvenemisele. Kuid ei tohiks

jääda märkimata ka asjaolu, et Tallinna publiku huvi pidustuste vastu on teataval määral nõrinenud sensatsioonikate ja põnevate spordivõistluste, paraadide, demonstratsioonide ja muu läbi, mistõttu rahulikloomulise ja süvenemist nõudva laulupidustuse vastu tuntakse vähem huvi.

Kokkuvõttes aga tuleb märkida, et IV ülemaaline meeslaulupäev õnnestus nii tehniliselt kui sisuliselt kõigiti hästi. Sama arvamust jagasid ka laulupäevast rohkesti osavõtnud välismaalased-kultuurkongresslased, kes märkisid, et laulupäev oli kauniks ja meelejäävaks lõpuetenduseks kultuurkongressile.

Neljanda meeslaulupäeva kontsert ja võistluslaulmine

Ettekannete läbiviimise poolest käesoleval suvel toimunud ülemaaline meeslaulupäev kujunes täiel määral õnnestunuks. Võib julgesti ütelda, et meeskoorid selle ühise ettevõttega saavutasid oma paremaid tulemusi. Enam kui 1000-liikmeline üldkoor J. Simmi ja E. Aava juhatusel laulis massikoori kohta väljapaistva eduga, avaldades võimsust, pühast kõlavust, hästi täpsustatud rütmi ning varjundatud ettekannet. Nagu ülesastumise tulemused näitasid, oli eeltöö kontserdikski tehtud üksikasjadesse tungiva hoolega, mispärast ka juhatajad ilmestamises võisid minna tavalisest suuremate peensuste nõudmisele, leides eest vajaliselt tundeilise kooriapaaradi.

Mis puutub laulupäeva kooripalade valikuisse, siis see sündmuse kohaselt oli võrdlemisi häa. Kaheteistkümmet numbrit hulgas leidis nii uuemaid kui ka vanemaid töid, nendest mitmed ümbersääded segakooridest. Kui ehk paar pala ei tundunud avaldavat vajalist läbilöövust, siis aga kava üldiselt tungis mõjule.

Ka pillikooride ettekande kohta võib rääkida tunnustavalt. Esinemiseks oli koondatud Tallinna kolm paremat orkestrit. Nõnda ka siis juhataja J. Vaksapüüdumistel ei puudunud eduks alused. Iseendast mängitavad helitööd kuulusid nõudlikumate liiki nii tehnilises kui ruumiakustilises mõttes. Antud koosseisuga lahendati ülesanne tulemuslikult.

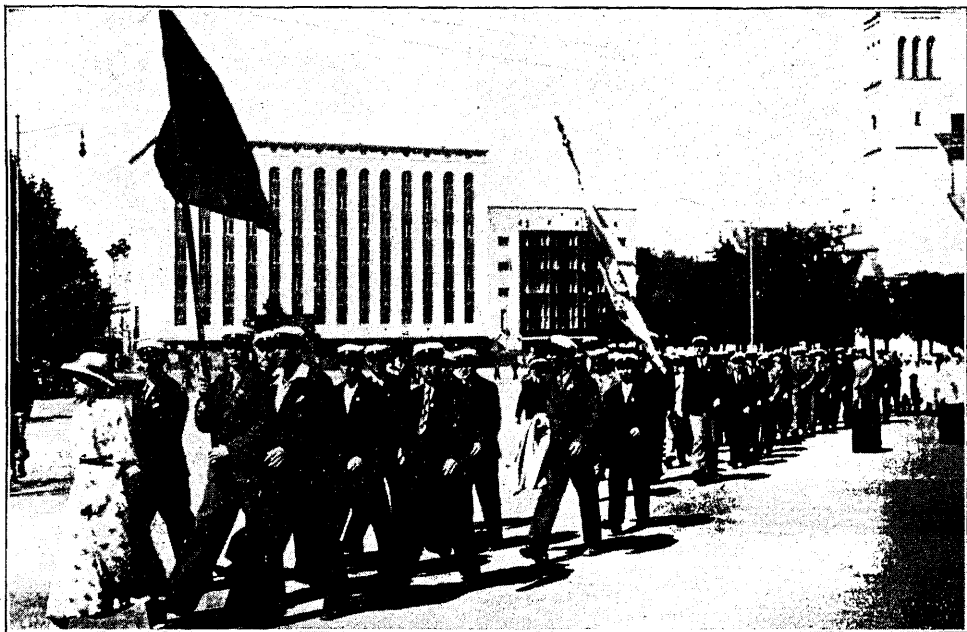
Võistluslaulmisel auhinnatud kolme koori esinemine meeslaulupäeva kontserdil kõi enesega kaasa huvitavust ja pinevust. Kõik koorid avaldasid häid võimeid, ületades osalt isegi eelmisel õhtul saavuta-

tud tagajärgi. Külalisena esines kahe numbriga Budapesti ülikooli koor V. Vaszy juhatusel; nende vastuvõtt kujunes õige südamlikuks.

Ettekanneteks hipodroomi tribüün oli kaunis sobiv kõlaruum. Kuna aga erinevate kohaselt publik tuli asetada podiumist võrdlemisi kaugel, siis kannatas selle all vastastikune side kuulajate ja esinejate vahel. Ülesastumise tagajärjed oleksid väärinud märksa elavamalt suhtumist.

Tulles laulupäeva eelõhtul toimunud võistluslaulmise juure, peab sündmust vaatlema kahelt seisukohalt: kui iseseisvat nähet ja osa üldiristusest. Võistluskontsert suudab publikut siduda oma võrdlusvõimalustega. Osavõtjad loomulikult peavad kuuluma suutelisemate hulka. Nii siis säärased kontserdid leiavad kuulajatele omajao väärtusi. Käesoleval puhul publikut oli ilmunud kaunis rohkesti, kahjuks aga võistlejaid esines võrdlemisi vähe. Nendest kolm koori seisid ülesannete kõrgusel, kuna neljas andis tõendust vaid hääst julgusest. Meil kahtlematult leidub märksa rohkem suutelisi meeskoore, kuid võistluste esimese taaselustamise katse puhul nad jäid äraootavalt eemale.

Võitjate osavõtt laulupäeva kontserdikavast toob enesega kaasa elavust ja mitmekesisust. Kuid omajagu avaldab võistluse korraldamine mõju ka üldkoori ettekannete õnnestumisele. Nimelt pidid võistlejad esinema loosi läbi neile langenud numbriga laulupäeva kavast. Nii see tähendas osalt ka üldkooride programmi enamsüvendatud läbitöötamist.

Meeslaulupäeva rongikäik liigub üle Vabadusväljaku.

Võistlusel esimeses liigis kõrvutasid oma võimeid Tallinna Meestelaulu Seltsi koor G. Ernesaksa juhatusel ja Tartu Meestelaulu Seltsi koor E. Tubina juhatusel. Mõlemad imutasid häid tulemusi. Tartlased avaldasid peenelt liigitletud tõlgitsust ja ansambliühitlust; tallinlased oma ilmeka ettekande juures suutsid anda mõjuvat kõlatäiust. Auhindadest määrati Tallinnale I-a, Tartule I-b; otsust näitas püüdmist olla õiglane. Teises liigis vaidlematuks võitjaks tuli Narva Meestelaulu Seltsi koor K. Maasika juhatusel, omandades II auhinna.

Neljanda ülemaalse meeslaulupäeva tagajärjed sisulisest küljest pakkusid rahuldust publikule nõudliku mõõdu järgi ja võivad sedaenam rõõmustada asja läbi viijaid endid.

Ed. V.

Pärnu H. S. meeskoorist

Pärnu Helikunsti Seltsi meeskooril täitub sügisel 5 aastat tegevust. Meeskoor, mis võrsus 1931. aastal seltsi suurest segakoorist, on 5 aastase tegevusega 14 lauljalt kasvanud 50 lauljale. Seltsi juhatus teeb alatisi pingutusi, et seda arvu nihutada 80-le, mis peaks ka olema loomulik 22 tuhande elanikuga linnas, kus ta figureerib ainukese meeskoorina. Oma tegevuse vältel tegi koor suu-

rima kunstilise hüppe paremusele mõõdu- nud tegevushooaja kestel, mil koori juhatama asus energiline Elisabeti kiriku organist Eduard Soodla. Ajalehtede kriitika on seda korduvalt märkinud ja PHS-i meeskoor on kujunenud n-ü. linna esinduskooriks. Suur populaarsus on tal aga ka maakonnas, nagu näitavad viimased kontsertmatkad P. Jaagupisse ja hiljuti Aresse, kus terve kontserdi programmi tuli kordamisele(!) ja saalitäis vaimustunud publikut nõudis veel rohket lisagi ja jumalagajatuks üteldi: Tulge peatselt jälle! Pärnumaal mitmes kohas oodatakse PHS-i meeskoori suure igatsusega. See on kahtlemata hää tunnustus meeslaulule.

Beloleval hooajal on tegevus suunatud lauljate kunstilise tasapinna tõstmisele, kuma paljud neist päale muusikaliste primitiivsete algteadmiste ei küündi kaugemale. Paraleelselt häälesäädele tahab seltsi juhatus meeskoori liikmetele anda muusikateoreetilisi teadmisi. Selleks muretsetakse üheltpoolt vastavat kirjandust ja teiselt poolt rakendatakse tegevusse arenenud ja vajalisi teadmisi omavad üksikud vanemad lauljad. Viies läbi aktsiooni selles ulatuses, jõuab ka Pärnu meeslaul kunstilise nivoooni, millistel püsivad ta vanemad vennad Tallinnas ja Tartus.

B. P—ing.

Virumaa VII laulupidu Rakveres

Teine tänavune maakondlik laulupidu toimus 5. juulil Rakveres Virumaa VII laulupeona. Aeg peo korraldamiseks osutus siiski pisut ebasoodsaks: maal oli alanud juba kibe heinategu, mis pidurdas nii mõnegi laulja-mängija tulekut peole. Seetõttu tegelaste üldarv laululaval oli tunduvalt vähem oodatust: 2600 asemel 1600 ümber. Puudujate ruum jäi nägusal laululaval tühjaks.

Enamik tegelasist saabus Rakverre juba laupäeva õhtupoohikuks, et teha kaasa esimest põhjalikku üldproovi, mis kestis kella viiest ligi üheksani, segakooridele laululaval, meeskooridele Käsitöölise Seltsi saalis ja puhkpillikooredele Tuletõrje Ühingu ruumes.

Üldproovidele järgnes kell 9 õhtul laululaval erikoorede kontsert, mille kava täitsid Tallinna Rahvaulikooride Seltsi segakoor T. Vettiku juhatusel, Tallinna meeskoor „Eesti Laulumehed“ E. Aava juhatusel, Narva Meestelaulu Seltsi meeskoor K. Maasika juhatusel, Rakvere Rahvamaja ja Hariduse Seltsi segakoor E. Raatma juhatusel. Kontsert oli mõeldud põhimiselt kompensatsioonina laupäevasele eelproovile saabunud tegelastele, kuid ka rahalist publikut saabus kontserdile ligi 1000 inimese ümber, nii et üldine kuulajate arv ulatus üle 2000 piiri; laulupeo platsi pinkide read olid täidetud tihedasti.

Kontserdi avas Rakvere sgk. M. Saare lauluga „Laul kodumaale“, millele lisandas T. Vettiku „Mis oli see“, R. Tobiase „Varga“ ja M. Saare „Mardipeo laulu“. Järgnevalt Narva meeskoor esitas kolm laulu: M. Härma „Enne ja nüüd“, J. Aaviku „Pisike pimp-pambuke“ ja E. Tubina „Karjase laul“, ja I diviisi puhkpillikoor neli pala — G. Ernesaksalt, E. Tammelt, R. Kullilt ja H. Lindjärvelt. Kontserdi teises jaos „Eesti Laulumehed“ tõid kuuldavale neli laulu: K. Tiirpu „Priiuse hommikul“, M. Lüdigi „Mänd“, E. Võrgu „Lahingu ratsud“ ja E. Aava „Sõsse ära kadus“, ning Tallinna Rahvaulikoori koor samuti neli laulu — E. Aava „Me oleme Põhjamaa lapsed“, T. Vettiku „Krisanteem“, M. Saare „Luule see ei tule tuulest ja E. Oja „Kangakudumise laulu“. Kontserdi majesteetlikuks lõpunumbriks oli A. Lätte „Arka üles, isamaa“ kõigi kaastegevate kooride ühisettekandel.

Kontserdi kava, millele tulid juure veel lisäpalad, oli seega küllalt mitmekesine ja varem tundud palade kõrval ka uudiseid pakkuv. Ka ilm oli kontserdiks otse haruüdaselt soodne: pehme soojus ja absoluutne tuulevaikus tihendasid õhu Rahvamaja ilusa aia põlispuude vahel asetseval laulupeo platsil nii kõlavaks, kui seda juhtub väga harva meie kliimas. Tänu sellele „kooride ettekanded kõlasid nii mõjukalt, ilmekalt ja kaasakiskuvalt, kui ei ühelgi vabaõhu kontserdil, mis ma olen varem kuulnud“, iseloomustas kontserdi õnnestumist üks laulupeo üldjuhtidest. Sedasama kinnitasid ka teised kontserti kaasaelanud muusikainimesed (nende ridade kirjutajal puudus kahjuks see võimalus).

Pühapäeva hommikul kell 7 avasid maakonna suupäeva viis puhkpillikoori traditsioonilise tervitusmänguga. Majadele heisatud lipud, pätänavale püstitatud auväravad, peo- ja rahvarõivais inimhulgad sagimas erakordses rohkuses ja tujukülluses, — kõik see andis muidu nii hallile ja vaikselt linnale juba varahommikust alates erilise piduliku ilme.

Kella pool kaheksaks puhkpillikoord kogunesid laululavale pääproovile, kus nende üldjuht J. Vaks üritas siluda veel viimaseid konarusi koosmängus ja saavutada soovitatavat täpsust detailides. Keset parimat tööhoogu hakkas aga vihma libama, mis paisus kiiresti tugevaks valinguks ning sundis pillimehi põgenema puude ja pöösaste alla varjule. Taevas kattus üleni hallide pilvedega ja omas ilme, nagu ei maksaks vihma laukkamist enam üldse loota. Peo korraldajate näod muutusid aiva murelikumaks, mõteldes tehtud töö ja nähtud vaeva nurjumisele, nagu see juhtus toona Tartus. Telefoni Tartu ja Tallinna ilmajaamadele, kust vastati, et ärevuseks pole põhjust: ka säääl on tulnud tugevat vihma, kuid möödunud peagi, — küllap möödub ka Rakveres. Ja mööduski. Ligi tunnilise valamise järele ere päikene silledas uuesti ja põuast kosutatud loodus ning tolmust vabanenud linn muutusid nagu veelgi pidulikumaks. Pillimehed asusid häätujulistena jätkama katkenud proovi suveteatri ees, kuna laululavale koonduisid segakoorid, kus neid vaheldamisviisid üldjuhid T. Vettik ja E. Raatma, andes juba eelproovidel hoolikalt ettevalmistatud lauludele veel viimast

iilvi. Sama tegi hiljem ka meeskooride üldjuht E. A. v meeskooridega.

Pääproovide lõppedes lauljad valgusid linna ühiskorteritesse, et pisut puhata ja siis kella kolmeks olla peorongi koonduspunkti Vabadusplatsil. Häa organisatsiooni juures, mida võis märgata terves lalulpeo korralduses, läks peorongi koostamine libedasti, nii et täpselt ettenähtud ajal — kell pool neli — (au ja kiitust korraldajale) kõlasid esimesed marsihelid ja dekoratiivsel kirev rivi alustas sammumist läbi linna peoplatsi poole, saadetuna Rakveres varem nägematult suurtest rahvahulkadest (olid ju mitmed huvirongid, autobused ja autod toonud linna tuhandeid võõraid). Peoplatsil jäi tegelastel kuni peo alguseni umbes tund vaba aega kehakinnitamiseks rammusa hernesupiga, mida serveeriti kolmest kaitsevæe väljaköögist odava tasu eest. Järelegemist vääriv „supiköök“ leidis elavat kasutamist tegelaste poolt ja lahendas nende „kõhuküsimuse“ kõigiti otstarbekalt. Samal ajal suutsid ka piletikassad rahuldada kõiki sabasolijaid ja lasta läbi ümarguselt 5500 peoist.

Täpselt määratud ajaks (!) — kella viieks — olid lauljad, mängijad ja juhid oma kohtadel peo algamiseks (jällegi au ja kiitust korraldajale!). Et aga peo tegelik algus siiski viibis 20 minuti võrra, polnud nende ega tegelaste süü: nii palju aega kulus ametlike aukõlalistele ootamisele.

Viimaste saabudes üldsegakoor puhkpillikoori saatel avas lalulpeo M. Saare algpärase koraaliga „Mu süda, laulust rõõmu loo“, mida muide lauldi vaid ühehäälselt. Koraalile järgnes peo ametlik avamine toimkonna esimehe linnapäa H. Aviksoo poolt ning tervitused Riigivanema ja vabariigi valitsuse esindaja minister Taltsi ja Lauljate Liidu esindaja K. Jürgenson'i poolt, mille järele traditsiooni kohaselt laululaval heisati Lauljate Liidu nāgus lipp.

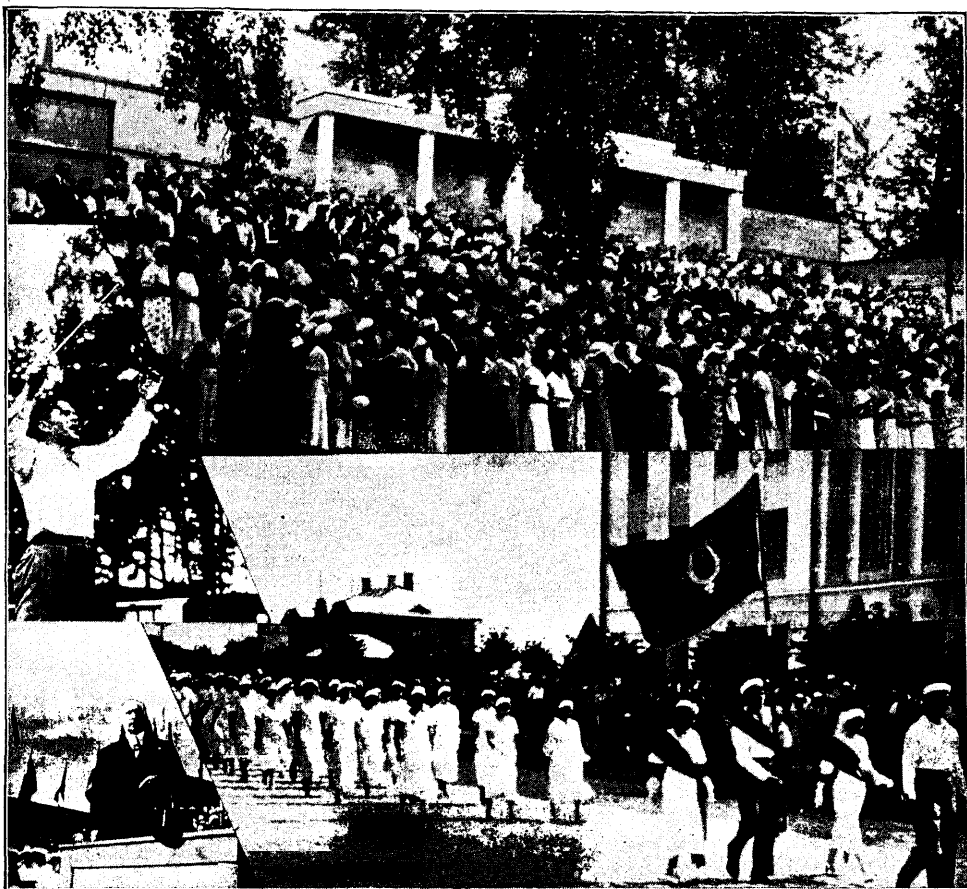
Meeldivalt lühikesele ja sisuka avamisteremoonia lõppedes algas peo tähtsaim osa — ühendkooride kontsert — üldsegakoori ettekannetega T. Vettiiku ja E. Raatma vahelduval juhatusel.

Virumaa lalulpeo kava kohta (mis oli ühine paar nädalat varem toimunud Saakalamaa lalulpeoga), võeti omaajal ajakirjanduses sõna õige arvustavalt. Kuulnud seda kava lalulpeol üldkoori ettekandel, ei saa nende arvustustega küll täiel määral olla päri. Ideaalset kava pole seni suutnud keegi koostada ja ka selles kavas leiduvad ju oma hõredamad kohad ja valgema laigud (pinnaliste efek-

tidega žaanrilaulude suhteline rohkus, paari laulu juures tulemusi ületav raskus jne.). Kuid tervikuna tundus see küllalt sisukana, vahelduskiillassena ja laluldavana, aga ka meie vanemast ja uue- mast loomingu üle vaadet andvana. Väga palju on ju ettekandest. Ka nõrgeimgi kava hääs ettekandest pääseb hoopis enam mõjule ja haarab palju sügavamalt kui valituim kava viletsa tõlgitsuses. Seda oleme ju oma lalulupidudel ning mujal saanud tunda küll ja küll.

Virumaa lalulpeol koorid esitasid oma kava hästi, osalt vägagi hästi ja tegid seega ka kava nõrgemad kohad tihedaks ning täiesti nauditavaks. Rääkimata kergematest ja osalt juba tuntu- dult laluldest, nagu K. Tärnpu „Valvur“, M. Härma „Mida nupid, neiukene“, V. Leemetsa „Tantsulaul“, M. Saare „Kevadunistus“, R. Pätsu „Pulmalaul“, M. Lüdig'i „Põlismetsa järv“ j. t., serveeriti ka rütmilt ja kontseptsioonilt nõudlikumad lalulud, isegi T. Vettiiku kuni 9-hääls- seks hargnev ja ülesehituselt õige kapriisne „Ühte lalul tahan lalulda“ mass- koori kohta kõrgelt hinnatava muusika- lise ning rütmilise kindlusega, düna- miilise varjundlikkusega, diktsioonilise selgusega ja sügava sisseelamisega. Üksikud pisemad väärtused ja ebatäpsused siin-säl (nagu näit. R. Pätsu „Pulma- lalul“, kus tenorid hilinesid esimese sisseastumisega või M. Härma lalul „Mida nupid, neiukene“, kus sopranid tegid seda jälle pisut vara, J. Aaviku „Noortelalul“, kus sopranid lalulsid (2. salmis) fa asemel fa-dieesi, V. Leemetsa „Tantsulalul“, kus bassid oma soolus kaotasid hetkeks rütmilise kindluse jne.) kandsid vaid juhuslike väärtuste ilmet (päle Aaviku „Noortelalul“ kohta mär- gitud vea) ja ei olud suutelised kuigi tunduvalt vähendama üldsegakoori ette- kannete täiesti hääd üldmuljet.

Üldkoori ettekannete tubli kordaminek oli minu arvates tingitud kahest väga olulisest asjaolust, mis vääriks võtta hääks eeskujuks kõigil maakondliste lalulupidude ning vähemate lalulpäevade korraldajail, ja nimelt — Virumaa kooride ning nende juhtide tõsisest suhtu- misest omale võetud kohustustesse ja Virumaa lalulpeo korraldajate sihiteadli- kust ning hoolikast organiseerimistõöst lalulpeo kunstilisel ettevalmistamisel ja läbiviimisel. Lalulpeo korraldajad ei trummeldanud kokku laluljaid kõigist kodumaa nurkadest, et aga lalulpidu paisutada suureks arvuliselt, vaid koondasid lalulusuurpäeva teenistusse ai-

Pilte Virumaa VII laulupeost: ülal — lauljad eelproovil; all — Rakvere Rahvamaja ja Hariduse Seltsi segakoor rongikäigus; kõrvall E. Raatma eelproovi juhatamas ja minister Tallts laulupidu avamas.

nult oma maakonna laulukoorid, (maakondlikel laulupidudel see teisi olla ei tohiks!) ja hoolitsesid kõigi võimalike vahenditega — instrueerimistega süstemaatilike eelproovidega jne. — selle eest, et need koorid oleksid sisuliselt hästi valmistatud ette oma maakonna laulusuurpäevale ja suutelised pakkuma oma parimat ning esitama eesti laulu täie väärikusega.

Virumaa koorid omakorda, kes tugeva laulukultuuriga ja eleva tööinnuga sammuvad juba ammu meie lauljaskonna esiridades (nagu käesolevate ridade kirjutajal oli võimalus selles veenduda juba VIII ja IX üldlaulupeol ning VI Virumaa laulupeo eelproovidel), võtsid ka käesoleva laulupeo ettevalmistustöid, kaasarvatud ka eelproovide raskusi, neile juba

traditsiooniliseks kujunenud kohusetundega ja hoolega ning tulid laulupeole hästi ettevalmistatult. See, samuti kui üldjuhtide E. Raatma ja T. Vettiku kindlakäeline ja asjatundlik juhatamine nii eelproovidel kui ka laulupeol kindlustaski üldsegakoori ettekannetele häa kunstilise kordamineku ja kinnitas Virumaa lauljate saavutuste ahelikku uue täiseda lüli.

Täiesti üheväärseks segakooridega kujunes oma kunstilise kordamineku poolest ka üldmeeskoori esinemine, kuigi lauljate arvult ja seega ka häälekandvuselt see jäi tugevasti taha eelmisest. Kuid kuna rõhuva enamiku umbes 180-liikmelist üldmeeskoorist moodustasid kaks ulatuslike võimetega linnakoori — Narva Meestelauluseltsi koor (registree-

Veidi Naiskooside Sektsioonist ja naiskoosist

Meil on arvukalt naiskoos, millised töötavad võrdlemisi intensiivselt, kuid igaüks omaette. Et saavutada suuremaid tagajärgi, astuti Lauljate Liidu liikmeiks ja 30. mail 1935. a. L. Liidu naiskooside esindajate koosolekul otsustati luua naiskooside keskorganisatsioonina Lauljate Liidu Naiskooside Sektsioon, milline peamiselt hoolitseks naiskoosilaulude kirjastamise ja naiskooside organiseerimise eest.

Esimese sammuna pöörduti heliloojate poole ja paluti neid saata naiskoosilaulude käsikirju. Juba sügiseks ilmus Naiskooside Sektsiooni kirjastusel 4 annet naiskooside sarjas „Eesti Naiskoosid“:

1. Ed. Oja „Vares vaga linnukene“,
2. R. Heinmetsa „Hällilaul“,
3. E. Võrgu „Suvi“,
4. J. Jürgenson'i „Kaugel“.

Et laulud oleksid kõigile kättesaadavad, määrati ande hinnaks L. L. liikmeilekoosidele 5 senti, teistele 10 senti.

Sügiseseks hooajaks on kavatsus kirjastada II sari „Eesti Naiskoosid“.

Edaspidise töökava koostamiseks ja sihtide määramiseks korraldas sektsioon anneki, millele kahjuks osa jäeti vastamata; seetõttu ei saavutatud loodetud tagajärgi.

Möödunud aasta kestel on Naiskooside Sektsiooni koondunud järgmised koosid:

1) 1926 aastal asutatud 26-liikmeline Salme Kanni naiskoos Tartus, lauluõpetaja Salme Kanni juhatusel;

2) 1928. aastal asut. 70-liikmeline Tartu Naislaulu Selts, helilooja ja muusikaõpetaja Johan Tamverk'i juhatusel;

3) 1932. a. asut. 22-liikmeline Tallinna Naisklubi naiskoos, muusikaõpetaja Ida Kahu juhatusel;

4) 1933. a. asut. 43-liikmeline Naiskodukaitse Tallinna ringkonna naiskoos ja

5) 1934. a. asut. 50-liikmeline Tallinna naiskoos, mõlemad ooperilaulja Olga Mikk-Krull'i juhatusel;

6) 1935. a. asut. 105-liikmeline Tallinna-Harju Kesk- ja Kuitsekooside Viilistlaskogude Liidu Naiskoos, helilooja ja muusikaõpetaja Gustav Ernesaksa juhatusel;

7) 1932. a. asut. Narva Naiskodukaitse 42-liikmeline naiskoos, Vilma Sõsteri juhatusel;

8) 1932. a. asut. 25-liikmeline Naiskodukaitse Haapsalu jsk. naiskoos Athene Võsu juhatusel;

9) 1930. a. asut. 20-liikmeline Piilistvere esk. Naiskodukaitse Imavere jsk. naiskoos koolijuhataja O. Lindberg'i juhatusel.

10) Vaivara Naisühingu 16-liikmeline naiskoos ja välismaalt

11) New-Yorki Eesti Haridusseltsi 20-liikmeline naiskoos, Olli Kukkepüü juhatusel.

Käesolevate andmete järgi juhib meie naiskooside peamiselt ka naisjuht; vaid ainult üksikuid suuremaid koosid juhib meesjuhataja, sest suur koos nõuab oma juhilt

rimisandmetel 50 lauljaga) ja Tallinna meeskoos „Eesti Laulumehed“ (samadel andmetel 80 lauljaga), siis omas üldkoori ettekanne küllalt ühtlust, tihedust, kindlust ja ilmekust, mis tegi selle hästi nautitavaks. Ettekantud neljast laulust saavutas suurima läbilõlvuse G. Ernesaksa tuntud „Hakkame, mehed, minema“.

Ka üldpillikoos omas tugeva südame I diviisi ja Rakvere malevkonna tüsedate orkestrite näol, mis kergendas tunduvalt puhkpillikooside kaugeltki mitte kerge ja osalt isegi tänamatu kava rahuldavat täitmist. Paremini õnnestusid viiest kavas olevast need, mis on loodud otse puhkpillikoosile nimelt E. Tamme avamäng „Kalev ja Linda“ ja I. Niksman'i bravuurne marss „Eesti husaar“ (eriti viimane, mis läks sedavõrd kindlalt, et üldjuht J. Vaks pala kordamisel ei liigutanud sõrmegei), kuna

algupärangis sümfooniaorkestrile kirjutatud J. Aaviku „Oh seda elu ja õnne“ ning M. Lüdig'i „Jaaniöö“ transskriptsioonis pasunakoosidele kaotasid palju algupärandi kõlapeensusust ja intimest ilust. Nende palade, nagu eelmistegi, tehniline täitmine J. Vaksa temperamentsel juhtimisel oli aga suhteliselt küllalt ilmekas ja kindel ning vääris täiel määral publiku elavat aplausi.

Kava lõppedes laulupeo toimkonna liige H. Linsi ütles tänusõnu tegelastele ja konstateris Virumaa laulusuurpäeva täielist kordaminekut. Ka meie ühineme viimasega ja soovime, et see kordaminek tiivustaks Virumaa lauljaid-mängijaid senise usina ja hoolsa töövisale jätkamisele ning kättevõidetud parima laulumalekonna austava positsiooni kindlale säilitamisele. Selleks jõudu, Virumaa lauljad-mängijad!

Anton Kasemets.

palju rohkem pingutust ja jõudu kui seda omab naine ning teiseks peab suurema koori juht omama ka õige tõsise eelhariduse.

Naiskooride Sektsiooni on seni koondunud 11 koori 439 lauljaga. Neist kooridest laulis X üldlaulupeol kaasa 5 koori 189 lauljaga, kuna üldse esines 20 naiskoori 648 lauljaga. Kuna vahepeäl naiskooride arv siin ja sääl on kasvanud, ulatub nende arv kindlasti juba üle 20-ne umbes 1000 lauljaga. Kui veel arvata juure meie koolide naiskoorid, saame päris kenakese kogu naiskooride.

Jälgides meie üldlaulupidusid, leiame, et esimestel laulupidudel esinesid ainult meeskoorid. Alates kolmandast laulupeost tuli juure ka segakoor, kus naisel oli võimalus neil suuntel pidustustel laulda mehe kõrval. Alles X üldlaulupeol laulis naiskoor meie suurel rahvuspeol esimest korda kaasa.

Tugedes eeltoodule, selgub, et mineviku poolest on naiskoor meie kooride hulgas täiesti noorukene, sest suurem osa neist on asutatud päälle 1930-dat aastat, seega nad sammuvad alles päris lapsekingis.

Kuna meil seni naiskooride laulu on kuulnud väga vähe ja ollakse harjunud kas mees- või segakooridega, siis suhtutakse naiskoori teatud eelarvamisega.

Naiskoor ei suutvat pakkuda seda, mida võib meeskoor. Nende laul olevat kuidagi hõre ja õhuline. Neil puuduvat meeskoori tusedus, meeste vägev fortissimo ja ka see mahlakus, mille meeskoorile annavad nende sügavad bassid.

Ei tea kas on õige, et naiskoor peaks olema sama tüse kui meeskoor ja kas ei tundu see nõue liigsena. Erinevad ju naised meestest kogu oma olemiselt, kogult, hingelaadilt ja häälematerjalilt, miks ei

võiks siis ka erineda naiskoor. Muidugi ta peab vastama muusikas kõigile naiskoori nõudeile. Naised on teadlikud kooriga laulust ja nõudeist ning loodavad, et aastate jooksul, kui nad on suutnud võita kõik eelarvamused ja kasvatada oma kuulajas-konna, võib naiskoor sama hästi lüüa läbi kui meeskoor.

Seni on tallinlastel vaid üksikud korrad olnud võimalus kuulda naiskooride kontserte. Esimese kontserdiga Kontsertsaalis esines üle 40-ne aasta tegutsenud Oslo üliõpilaskonna naiskoor Norrast, viibides meie X üldlaulupeol külalisena. Sama aasta sügisel esines Tartust Salme Kanni naiskoor ja 1935. aasta sügisel Tartu Naislaulu Selts. Ja vahest alles käesoleva aasta märtsis võidi kuulda kohapäälse naiskoori esinemist. Kontserreeris Tallinna-Harju Kesk- ja Kutsekoolide Vilistlaskogude Liidu Naiskoor. See on kõik mida oleme naiskoori kontsertidel võinud kuulda päälinnas.

Teisiti seisavad aga lood Tartus meie naiskoori sünnipaigas, kus töötavad meil vanimad naiskoorid, mistõttu tartlasil on juba mitu hääd aastat olnud võimalus kuulda naiskoori laulu. Päälle Tallinna, Tartu, Narva ja Haapsalu meil teistes linnades üldse vist naiskoore ei tegutse. Maakondadest sammub naislaulu alal esireas Virumaa, millele järgneb Harjumaa, kuna Petseris ja Saaremaal seni vist naiskoorid puuduvad peagu täiesti.

Kui naislaul areneb edasi säärases tempos, nagu ta on teinud viimastel aastatel, on põhjust loota, et mõne aja pärast meil naiskooride võrk on tublisti laiinenud ja kõikjal paralleelselt meeskooriga töötab ka naiskoor, milleks: „Jõudu tööle“!

M. Braun.

Kontserte Tallinnas

Üsna vastu suve, kontsertide hoaja hilinevad lõpul anti Soome-Ugri Kultuurkongressi puhul kolm esinemist — eesti, soome ja ungari muusikast eraldi.

Eesti heitööde kontserdiks oli räkendatud sümfooniaorkester ja rida soliste. Programm osutus võrdlemisi pakkuvaks, kuid ulatuse poolest venis kaunis pikaks ja jälgimine muutus väsitavaks. See viimane asjaolu natuke kähandas pidulikku üldtaju ning sisu ja täitmise väärkuse mõjulepääsu. Orkestriteostest lkanti J. A. viku juhatusel ette tema sümfooniiline poem „Püha hiis“ — esinduslik ja iseloomuline teos autori toodangus. Järgnevalt dirigeeris R. Kuul. Üsna uue teo-

sena seisis kavas E. Tubina „Intermezzo“, pakkudes võrdlemisi häid meeleolusid; ainult algupool kujunes natuke monotoonseks. E. Kapi süit oli töötatud osalt ümber ja mõjus nii paremini. Sisukate ja efektsete numbritena esinesid H. Eller'i poem „Öö hüüded“ ning A. Vedro lahingupilt oop. „Kaupo“. Orkestrisaatega anti A. Lemba klaverikontsert nr. 2 ja R. Tobias'e ballaad „Se'st Ilmaneitsist ilusast“. Orkestri ülesannete täitmise kohta võib märkida, et see andis tunnistust häast püüdlikkusest ja distsipliinist; prof. A. Lemba sooritas oma esinemise vajalise eduga ning H. Betlem saavutas kordamineku. Ilmeka tõlgitsemisega kandis A. Viisi-

ma ette rea M. Saare soololaule; saatjana toimis F. Nikolai.

Soome segakoor „Kilven Kuoro” andis kontserdi helilooja V. Pesola juhatusel. Eeskava koosnes ainult J. Sibelius'e teostest. Esimeses jaos kanti ette lühemaid laule ä capella, teises pikemaid teoseid klaverisaatega. Ühenduses hõimukongressiga seisis programmisi avanumbri kohas V. Pesola vastav pühendus; kavale lisanes veel soome, eesti ja ungari laule ning hümn ühisettekandes. Koori koosseisu moodustas üle poolesaja-liikmeline lauljate kogu, kusjuures naishääled asusid rõhutatud enamuses. „Impromptu” ettekandeks eraldatud naiskoor pääses mõjule vähem oodatust; häälitest väljapaistvamad olid aldid. Paremad tulemused langesid segakoorile, kuigi meeste vähesus ei lasknud alati hoida vajalist tasakaalu. Nägu seekordki paistis, on soomlastel raskuseks tenorite küsimus; bassid kostsid pehme-kõlaltselt. Ettekandes eeskava numbrid täideti võrdlemisi puhta intonatsiooniga ja ilmutati tõlgitsevat painduvust. Üsna sobivalt saatis klaveril S. Kallioniemi; deklamatsiooni „Snöfridis” sooritas tundevalt P. Heliö. Esinejad tervitati südamlõikult ning anti pärgi ja lilli.

„Haltuura-vaim“

Kui Lauljate Liidu juures asutati Puhkpillimuusika Sektsioon, siis rõhutati puhkpillimeeste poolt üksmeelselt, et nüüd algab meie puhkpillikoore elus uus ajajärk, nimelt pasunamehe pööramine tasulisest tantsumoosikandist kunstiliste sihtide poole püüdvaks asjaarmastajaks. Selles vaimus on ka Puhkpillimuusika Sektsioon töötanud oma tegevusaja jooksul võrdlemisi innukalt. On kirjastatud arvukalt sisukaid ja väärtuslikke helindeid, korraldatud kursusi ja instrueerimisi mängijale ja juhtidele, avaldatud juhatuskirju, võetud vastu põhilisi ja idee-liselt õilsaid otsuseid jne. Kõrvaltvaatajale paistab, et sektsiooni töö on olnud väga viljakas ja tulemusrohke. Kahjuks aga käesoleval suvel Tallinnas peetud meeslaulupäeva puhul ilmes arvukale lauluvendadele meie puhkpillikoore olustikust sootumaks teine pilt. Ja seda just Tallinnas, meie puhkpillikoore vanas ja tugevast kantsis.

Laulupäeva eelteadetes oli märgitud, et nüüd ka meie pasunamehed tahavad näidata kord oma parimat, koostades oma kava tüsedamatel paladel ja valides et-

Ungari helitööde kontserdil suurema osa programmist täitis Budapesti ülikooli meeskoor V. Vaszy juhatusel. Pisut üle 40-liikmeline lauljate kogu esines kvalifitseeritud üksusena. Hääd ja tasakaalustatud materjal, haruldast puhas kõlavus, täpne rütm ning reageerimise erksus andsid väga hinnatavaid tulemusi. Juhataja valitses koori seesmise pingega kaudu, mis oskuste ja ansamblivilumuste küljele lisas ka vajalise elevuse. Eeskava koosnes mitsekalt valitud originaalteostest ning rahvalaulude transskriptsioonidest. Tunnustamist vääriva jõuna astus üles ooperilauljanna J. Eyssen, kes oma kõlarikka häälega ning tehniliselt ja tõlgitsuslikult kujunenud ettekandega pakkus häid saavutusi. Sobivusega saatis T. Eyssen. Viulistikunstnik E. Zathureczki avaldas samuti silmapaistvust oskustega ja interpretatsiooniga; koos G. Szatmariga nad moodustasid hääd ansambli. Programmi kohta peab lisaks siiski tähendama, et see oli natuke pilkk. Küllalisi võeti vastu innuka poolehoiuga ja tervitustega ning annetati mälestisi. V. Vaszy'le anti Akadeemilise Meeskoori auliikme märk.

Ed. Visnapuu.

tekandjaina välja kaheksa Tallinna parimat orkestrit. Kes tunneb päälinna puhkpillikoore, see teab, et neist alatiselt töötab umbes 15. Seega jäi mulje, et osavõtt võimaldatakse vaid pooltele esinemise edukuse huvides. Peatselt aga selgus, et tegelikult laulupäevast võtab osa vaid kolm orkestrit. Ja sedagi ainult rongikäigus ning kontserdil, — traditsiooniliseks lauljate vastuvõtuks ja ärasaatmiseks, samuti hommikuseks äratusmänguks ei jatkunud ühtki pasunameest!

Kuhu jäid teised?

Nende ridade kirjutaja oli asjast huvitatud ning püüdis hankida selle kohta andmeid. Ning neist selgus huvitaval kombel, et just Tallinna puhkpillikooredes peitseb veel õige tugevasti tuntuud „haltuura-vaim“, — pasunamees tuleb siin välja ainult siis kui selle eest makstakse!

Kui vähe üldse tuntakse Tallinna puhkpillikoore huvi organiseeritud ja muusikahuvilise tegevuse vastu, see ilmneb sellest, et üks tugevamaid ja vanemaid orkestreid ei ole üldse Lauljate Liidu liige, — ei tunne üldse huvi L. Liidu tegevuse vastu! Samuti ei ole liige teine poolamet-

lik orkester, — korraldavat oma liikmeks-astumist juba kaaks aastat, kuid ei olevat veel jõudnud näkaugele, et oleks täitnud ära liikmeks-astumise sooviavaldulehe vastava tekstiga!

Kolmas orkester, milline meil sageli figureerib esindusorkestrina ning mille majanduslik olukord hästi soodustatud, on päev varem saanud endale kaunis tuluka „otsa“ ühel teisel pidustusel ning väsitas enda sedavõrd ära, et ei suutnud puhkpillikoore suuresinemisest võtta osa.

Neljas orkester, mis koosneb ameti-isi-kuist, oli läinud terves koosseisus suvepuhkusele, — et tulla kokku paar päeva hiljem mängimiseks oma tarvis!

Viies orkester, mis koosneb eranditult noortest mängijatest ja tegutseb õppeasutise juures (olgu seda eriti rõhutatud!) ei leidnud võimalikuks võtta laulupäevast osa seetõttu, et temale ei antud tasuta üht kavas olevat nooti, mille hind oli vaid kolm krooni! Kui lugupeetud orkestri eestseisjale, koolidirektorile, pihtiti teha selgeks, et ühelegi koorile ei saa põhimõtteliselt anda tasuta noote, kuna siis teistel oleks õigus nõuda sama, siis arvati säältpoolt, et tasu eest olevat nemad juba noote küllalt ostnud!

Meeskooresid Sektsiooni tegelased olid püüdnud viimasel silmapilgul teha pingutusi, et saada vähemalt ühtki orkestrit raudteejaama lauljaid ära saatma. Ainukene orkester, kes sellega nõustus ja leidis selleks aega, nõudis aga mängu eest 36 krooni! Ja seda siis, kui laulupäev oli täies hoos, pooled pinkidest seisid tihjana ning kõigil oli selge, et laulupäeva tulud ei ole roosilised!

Tekib küsimus, millest on tingitud selline leigus ja kõrvalehoidmine Tallinna puhkpillikoories? Kas olukord provintsis ja maal on samasugune? Kui ja, siis kas Puhkpillimuusika Sektsiooni tegevus ei ole kõvasti märgist läinud mööda?

Kas meil on üldse mõtet teha pingutusi puhkpillikooreid kui asjaarmastajate, muusikahuviliste ja rahvuslikele muusikasüdamustele kaasaaitavate üksuste arendamiseks? Kas ei ole otstarbekam jätta need professionalismi kalduvad rahvamuusika üksused oma hoole? Kõige kurvem on asjaolu, et isegi koolinoori kasvatatakse pilli puhuma mitte üldsuse huvides, vaid majanduslike soodustuste hankimiseks.

Meie oleksime ülekohtused, kui ei võtaks arvesse asjaolu, et puhkpillikooreid sageli on koormavalt palju esinemisi, mis kohustuslikud koori ülalpidava asutise poolt. Kuid ei tohi unustada seda, et ka laulukooreid on arvukalt esinemisi iga-sugustel aktustel, matustel, vastuvõttudel jne. Ometi leidub neil aega ja tahet innukaks tööks ja hoolsaks osavõtuks ühistest esinemistest, laulupidustustest.

Kui suur ka ei olnuks Tallinna puhkpillikooreid esinemiste arv meeslaulupäeva eel kõrvalistel puhkudel, hää tahtmise juures siiski oleks leitud aega ja võimalusi pühenduda ka laulupäeval esinemiseks. Kuid näib, et just see hää tahe puudub. „Haltuura-otsad“ on kasvatanud meie pillimeestele teise vaate muusikale.

Olgu aga lõpuks heidetud pilku ka pillimeeste võimalikesse tuludesse. Andmed näitavad, et aasta vältel Tallinna puhkpillikooreil tuleb mängida tasuliselt maksimaalselt 20 korda. Oletagem, et iga esinemise puhul iga pillimees saab 2 krooni, millest kombe kohaselt $\frac{1}{3}$ langeb orkestri hääks, seega jääks mehele umbes 1 kroon 30 senti ning mehe kogu aastane teenistus oleks 26 krooni ümber. Kas tõesti selle paarikümne krooni pärast tasub hakata „elukutseliseks“? Kas see tulu üldse tasub pilliõppimise vaeva? Kui mitte muud, siis h ä s t i mängima selline tulu küll ei võiks meelitada kedagi.

Horrendus.

Mitmesugust

Selgus enamus XI üldlaulupeo kavast.

Juulikuu alul toimus Tallinnas Lauljate Liidu nõukogu koosolek, mille tähtsaimaks päevakorrapunktiiks oli XI üldlaulupeo kava. Liidu juhatusel poolt valitud toimkond koosseisus: prof. J. Aavik, G. Ernesaks, R. Päts, E. Ruher ja H. Laretei, koostas varemalt nõukogu poolt vastuvõetud seisukohade kohaselt kava, mis pääle mõningaid muudatusi L. Liidu juhatusel poolt esitati nõukogule. Kava oli koostatud nõnda, et umbes pooled üldsega-

koori lauludest, arvult kokku 16, on varemalt tuntud ja laulupidudel löönud läbi, mis oleksid kooridel kerged õppida ja suudaksid publikut sütitada. Nõukogu, vaadates läbi esitatud kava, otsustas sellest kustutada kolm vanemat laulu, leides, et nende asemel võiks olla värskemaid ja huvitavamaid laule. Kavva jäi: 1. T. Vetti — „Su Põhjamaa päikese kullast“, 2. E. Aav — „Hommik“, 3. E. Oja — „Kangakudumise laul“, 4. J. Aavik — „Noorte laul“, 5. V. Nerep — „Kuku sa

kägu“, 6. K. Türnpu — „Priiuse hommi- kul“, 7. A. Läte — „Laul rõõmule“, 8. M. Saar — „Mis need ohjad“, 9. M. Saar — „Põhjaviim“, 10. R. Tobias — „Eks teie tea“, 11. E. Vörk — „Heiise ilma“.

Tagasilükatud kolme laulu asemele ju- hatuse peab esitama uued sügiseks. Lahti- seks jäid veel kaks laulu, milliste auto- rid alles selgumata ning mis saadud R. Propagandatalituse poolt korraldatud peo- laulude võistlusest. Nõukogu liikmed avaldasid soovi enne nende lauludega tut- vuda.

Kuigi osa kava jäi veel lahtiseks, on juba asutud noodiraamatu trükkimisele. Toimetajaks valiti E. Aav. Üldlaulupeo kava lahtistel lehtedel trükkimist ei peetud soovitavaks, kuna arvukate lahtiste lehtede hoidmine oleks tülikas.

Pääle laulupeo kava oli nõukogu koos- olekul elavalt kõne all ka laulupeo väljaku küsimus. Leiti, et senise väljaku pidami- ne on kulukas ja vähetasuv. Tehti juha- tusele ülesandeks leida võimalusi laulu- välja ja spordistaadioni kooskasutamiseks. Selleks tuleks asuda praeguse staadioni tribüüni väljaehitamisele laiemaulatusli- kult. Eriti sobivaks peeti staadioni väl- jakut laulupudustusteks akustiliselt, sest staadioni ümbritsevad kõrged puud moodustavad loodusliku kõlakoja.

Laulupeo noodid varustatakse noodipi- kuga.

Lauljate Liidu juhatus on teinud põhi- mõttelise otsuse lisada XI üldlaulupeo üld- kooride noodiraamatuile kaasa noodilüge- mise harjutusvihi. Harjutusvihk sisaldab kokkuvõtlikku noodiopetuse ja harjutusi noodilugemiseks, milliste järjekindla soo- ritamise järele lühikese aja vältel koori- lauljail peaks olema võimalik laulda oma häält otse noodist. Noodilugemise mitte- oskus on suurimaid takistusi meie kooride tegevuse hoogsas arenemises. Kui vare- malt vähemalt keskkoolides õpetati noori tundma nooti ning koolist lahkudes neil noodilugemine oli enam-vähem selge, siis nüüd muusikatundide miinimumini kärpi- misega on võetud võimalus ka koolinoortei noodisalatustesse tungimiseks. Selle suure puuduse vältimiseks tahab Lauljate Liit kirjastada mitu viihu noodiopetust, mil- listest esimene antaks kaasa XI üldlaulu- peo noodiga. Teose koostab L. Vörk.

Bass-instrumentide õpik trükkivalmis.

Suvel valmises E. V. Tallinna Konser- vatooriumi trombooniõpetajal ja „Estonia“ sümfooniaorkestri solistil P. Karbil bass- instrumentide — baritoni, tromboni ja bassi õpik. Teos, mõeldud algajatele pillimees-

tele nagu korneti õpik, mis ilmus paari aasta eest, on varustatud selgitustega pil- lide, nende käsitluse, korrashoiu jne. üle; samuti on harjutused varustatud selgitus- tega, mis võimaldab õpilasel töötamise omakäel, kõrvalise abita. Teos on praegu trükkivalmis ja ilmub müügile arvatavasti eelolevaks jõuluks.

Puhkpillikoorige kirjastatakse tantsu- lugusid.

Puhkpillikoorige tähtsamaks ülesandeks marssimisel mängimise kõrval on tantsu- muusika sooritamine. Seni meil on puudunud peagu täiesti algupärane tantsu- lugude repertuaar puhkpillikoorige. Nüüd Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsioon on otsustanud anda välja esi- algu ühe albumi puhkpillikoorige tantsu- lugusid eesti heliloojate sulest. Selleks sektsiooni juhatus palub lugupeetud heli- loojaid esitada vastavaid käsikirju läbi- vaatamiseks juba võimalikult peatselt.

Mängiti grammofoniplaatidele 170 rahva- viisi.

Riigi Ringhäälingu poolt tellitud gram- mofoniplaatide valmistamise säädeldis on võimaldanud meil asuda vanade rahvalau- likute ettekannete säilitamisele. Rahva- luule Arhiivi ja Muusikamuuseumi koos- töö on võetud heliplaatidele umbes 170 rahvaviisi ettekantuna viitlil, kandlel, torupillil, parmupillil ja hiiukandlel. Val- mistatud on 30 plaati. Tõid juhtis Rah- valuule Arhiivi ametnik mag. Tampere. Tema poolt tuleb sügisel R. Ringhäälin- gus ettekandele rida loenguid rahvaviisi- dest, mispuhul ta demonstreerib ka äsja- valminud heliplaate.

Jüripäev Tallinna koorides.

Algava hooaja hakatuseks on oodata Tallinna kooride juhtkonnas mitmeid suu- remaid muudatusi. Kuuldusi mööda on lahkunud Tallinna Koolinoorsoo Muusika Ühingu segakoori juht V. Nerep, Estonia Muusika Osakonna koorijuht E. Tubin, ÜENÜ Tallinna Osakonna segakoori juht E. Aav. Uute juhtidena teatakse asuvat neisse kooridesse: Estonia Muusika Osa- konna segakoori V. Nerep, Koolinoorsoo Muusika Osakonna segakoori noor heli- looja Eug. Kapp ja ÜENÜ Tallinna Osa- konna segakoori A. Kasemets, kes pike- mat aega seisnud tegelikust kooritööst eemal. Lisaks sellele kuulduse kohaselt asub vastasutatud riiklikku inglise kol- ledži muusikaõpetajaks G. Ernesaks, kes saab ühtlasi ka kolledži segakoori juhiks. Tallinna kooride juhtkond on püsinud muutmatult juba pikemat aega. Asjaolu,

et just segakoorides nüüd on tulemas suurem jürüpäev, vihjab sellele, et segakooride alal praegu on teatavas arenemisjärgus, mis nõuab ümberarvestamist ja korraldamist.

„Collegium Musicum“ käis Rootsis.

Tallinna konservatoriumi orelklassi õpilaste ühing „Collegium Musicum“ teostas juunikuul esimesel poolel kontsertreisul Rootsi, esinedes ettekannetega kahel kontserdil ja raadios. Kontserdid toimusid Stokholmi Engelhreksti ja Upsala peapiiskopi toomkirikus. Esinesid segakoor, meeskoor prof. A. Topman'i juhatusel, solistid H. Lepnurm — orel, V. Mühlen — orel, H. Betlem — sopran, U. Topman — cello ja V. Alumäe — viiul. Kavas oli eesti heliloojate võimalikke helindeid.

„Raudami“ segakoor läheb Lätti ja Leetu.

„Raudami“ segakoor teostab 7. ja 8. septembril s. a. kontsertreisul Lätti ja Leetu. Sõidetakse leedu rahvuspiha puhuks külla leedu küttide koori kutsel, milline koor läinud kevadel külastas Tallinna. Kontserdiga esinetakse Kaunases ning läbisõidul ka Riias. Esinetakse ka mõlema maa raadiotes. Koor K. Leinuse juhatusel on asunud energiliselt kontsertreisul ettevalmistamisele. Peetakse harjutusi iga päev 3—5 tundi. Solistina arvatavasti sõidab kaasa noor tenor E. Karisoo.

Viljandi koorid esinesid Võnnu laulupeol.

21. juunil toimus Võnnus läti laulupeidu, millest Eestist võttis osa Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor ja Kaitseliidu Sakala Maleva orkester. Viljandlaste esinemine läti laulupeol toimus menukalt. Meeskoor laulis Saebelmann'i „Kaunimad laulud“, M. Härma „Koduta“, G. Ernesaksa „Hakkame, mehed, minema“ ja läti rahvalaulu „Kaaks bojaari“. Orkester mängis E. Tamme „Kalev ja Linda“, K. Türrpu „Kodutalust lahkumise“, R. Kulli „Tuljaku“ ja Niksman'i „Eesti husaari“. Mõlema koori juhile annetati punaseid roose.

Läti koore juhatas tuntud koorijuht Teodor Reiters Riias. Pääle kõigiti hästi õnnestunud kontserti algas samas peo- väljal rahvapidu, mis kestis varajase hommikuni ilutulestiku saatel.

G. Ernesaks sõitis Čehhoslovakkiasse.

Koorijuht ja helilooja G. Ernesaks alustas neil päevil matka Čehhoslovakkiasse, kus tal varemate reisude puhul on tekki-

nud sõbralikke suhteid muusikameestega, eriti aga Moraavia õpetajate meeskooriga. Ka käesoleva retke sihiks on võtta osa mainitud meeskoori sügishooaja kokkutelekust. G. Ernesaks hindab Moraavia õpetajate koori tugevamaks ja paremini organiseerituks Lääne-Euroopa meeskooriks. Čehhoslovakkiasse jääb G. Ernesaks paariks nädalaks.

Cambridge'i „Kings Kolledži Koor“

esines hiljuti Briti välispropaganda komitee algatusel Rootsis, Daanis ja Hamburgis Bernard Ord'i juhtimisel. Koori ettekandel paistsid eriti silma 16. ja 17. sajandi inglise heliloojate (Byrd'i, Gibbons'i, Weelkes'i ja Purcell'i) teosed; uuemad inglise helin- did pälvisid vähem tähelepanu. Eriti imposantsed olid koori esinemised kirikuis- liturgia raames. Siin tuli tunnustada tõesti algupärast kunsti, mis võrsunud sajandeid vanust õilsaist traditsioonest. Loodame, et inglased teinekord, kas või läbireisul Soome, külastavad meidki. On see võimaldunud Leipzigi Tooma-kooril ja Viini laulupeistel, miks mitte Cambridge'lastel!

Barcelonas peetud

„Kaasaegse Muusika Seltsi“ kontsertnädal osutus, võib olla, hiilgavaimaks seni asetleidnuist (Galakontserdil viibis 11.000 kuulajat!) Ka seekord oli rahvusvahelise peotöimkonna esimeheks seltsi „hing“ tuntud inglise professor Edward Dent. Kuna „Muusikalehes“ kava kohta juba varem on lihidalt kirjutatud, võime siin piirduda mõne täiendava märkusega. Kuigi seltsi saksa sektsioon 1933. a. suleti Saksa valitsuse poolt (kes nüüd toetab tüht teist kah- rahvusvahelist seltsi), kavas ka nüüd esines sakslaste nimesid, — ja kuigi itaallased boikottisid „nädala“, kui „sanktsioonepool- davas“ riigis korraldatavat ettevõtet, pol- nud takistusi ka itaallaste osavõtule.

Ettekantud teostest tõstab arvustus eriti esile katkendi hiljuti surnud Alban Berg'i ooperist „Wozzeck“ (mille alguses võõras- tav muusika igal kordamisel muutuvat üha veetlevamaks ja meelepärasemaks) ja eriti Berg'i luigelaulu — „vist küll ta suurejo- nelisima teose“ — viiulikontserdi. Tõsist tähelepanu ja korduvat ettekandmist vää- rivat hollandlase Edm. van Borck'i pre- müüd ja fuuga, Křenek'i uus ooper keiser Karl V aineil, Rennt Gerhard'i balletimuu- sika „Ariel“, Lennox Berkeley avamäng, rootslase Eric Larson'i avamäng („oleks aeg, Londonil taibata, et on olemas ka teisi põhjamaa heliloojaid pääle Sibeliuse, sal- vab selle puhul „Times'i“ kirjasaatja) ja hispaanlase, Federico Elizalde, „sümfoonia kontserteeriva klaveriga“. Kammerhelin-

deist olnud tähelepanuäratavam Béla Bartók'i viies kvartett Uue Ungari Kvarteti ettekandel; Jacques Ibert'i kontsertiino saksofonile (kopenhaagenlase Sigurd Rascher'i soleerides) osutunud teretulnud liisaks kunstipärase saksofonimuusika repertuaarile. Mitmed ettekantud palad kannud teatavaid reaktsiooni märke, avaldades kalduvust „pärastrastõjaaegsesse maneerri“. Erilist naudingut pakkunud kaks klassikalist hispaania helindit — Granados'e ooperlikud „Goya-stseenid“ ja neli pilti Pedrell'i kooriballaadist „Arnau hertsog“. Käesoleva looteluga ei piirdunud muidugi mitte ettekantud väärtteoste sari. On mainitud vaid kõige enam silmapaistnuid.

Prantsuse kirjanike, heliloojate ja kirjastajate sündikaat

(aadress: 46, rue Lafitte, Paris) on otsustanud astuda võitlusse prantsuse raadio vastu, kust makstakse mainitud sündikaadis ühinenud alade kasuks vaid 1½% oma tuludest, millised ulatuvad umbes 100 miljoni frangini aastas.

„Harnaise“, Szymanowski ballett

tuli esiettekandele Pariisi Suures Ooperis. Tegevustik sünnib poola... gangsterite keskuses: — revolvrid ja luksuslikud tualetid, rafineeritud vaatemuusikaga loovad koos kummalise kinoliku tldmulje.

Konservatooriumide ja avalike muusikakoolide

õppejõudude kuues kongress Pariisis arutas muuseas õpetajakutse nõudmise vajadust eraisikuult-muusikatunniandjailt, muusikakoolide õpetajate eelistamise tarvidust vakantsete orkestrikohtade täitmisel, raadio ainelist kahju provintsiteatreile j.m.s.

Šveitsi tuntud sümfooniaorkestri „Orchestre Romand'i“

viimase kontserdi kava koostamiseks korraldati publikule ankeet, kus klassikast Bach'i „süit nr. 3“ pääsis esikohale (192 häält), edasi Mozarti serenaad si-bemoll (122 h.), Schumann'i 4. sümfoonia (106 h.),

siis Beethoven jne. Esikohale pääsis kaasaegseist Hindemith, kelle „Maalija Mathiss“ sai 117 häält, Debussy „Antiiksed epigraafid“ (Ansermet'i säades) said 110 häält, Honegger'i „Röömulaul“ 52 häält, Dukas' sümfoonia 10, Ravel'i „Alborada del gracioso“ veelgi vähem.

Šveitsi rahvushümni

saamiseks korraldas „Schweizer Illustrierte Zeitung“ võistluse. Saabunud 581 teosest ühtki vastavat ei leitud, siiski jagati 5 auhinda 100 kuni 400 frangi suuruses.

Saksamaal on vabaõhukontserdid

eriti moes. Igasugused kontserte korraldatakse rohkete lossivaremete õuedes, ajaloolistes saalides j. m., kusjuures kantakse ette vanaaegseid helindeid, vastava aja kostüümes, vastavate vanade pillidega varustatud tegelaste poolt. „Hää vana aja“ taas-elluäratamisel kasutatakse muusikajaloo uurimuste, peenimaidki üksikasju haaravaid, tulemusi.

Kolm äsjaleitud, senitundmatut

Mozarti lastelaulu aastast 1791 antakse lähemal ajal välja O.-E. Deutsch'i poolt faksiimiles.

Trükivead!

„Zeitschrift für Musik'is“ leiab Max Unger üksikasjaliste uurimuste põhjal, et Breitkopf'i 25-kõiteline Beethoveni teoste koguväljaanne sisaldavat vähemalt (!) üle tuhande trükkivigu: näiteks on neid C-duur klaverikontserdi kadentsi noodis k l i m m e, laulus „Neue Liebe“ aga kogumi... kaksteist. „Leonore“, „Fidelio“ ja „Weihe des Hauses“ noodid sisaldavat rea „kahtlasi“ kohti, mida tuleb kirjutada väljaandja arvele.

Akordion-klaver,

mida õppimata suudab mängida iga pianist ja mis esineb mingi „fortepiano pauperumina“ (vaeserahvaklaverina), on Austrias praegu väga levimas.

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keelatud.

Tegev ja vastutav toimetaja
EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium:
prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
A. OINAS, R. PÄTS, J. VAKS.

Väljaandja Eesti Lauljate Liit, Tallinn, Lai 7, telefon 491-82.

Kõlarikkaid, vastupidavaid ja nägusaid

keelpille,

vilespille,

muusika löökriistu

valmistab võistlemata hindadega

F_a AUGUST KRISTAL'i

muusikariistade tööstus.

Tallinn, Väike Pärnu mnt. 12.

Telef. 462-60 Asutatud 1889. a.

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna Konservatooriumi klaverimeister ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8—15, telef. 453-26.

P. PRESSNIKOFF

Kontsert, saade, tundi, klaver ja orel.

Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulkoviuse 26-10

Nõudke

Lauljate Liidus müügil oleva muusikakirjanduse

HINNAKIRJA

SEPTEMBER 1936

Parim noodivara

segakooridele on

RAHVAKOORID

2. M. Saar: „Tihase mäng“
- 3/4. R. Päts: „Tervitus Soome hõimudele“.
5. J. Aavik: „Emake“ ja „Igavene mälestus“.
6. J. Jürgenson: „Igatsus“
M. Saar: „Laulu aeg“.
7. J. Saarniit: „Kõrs kahiseb“.
8. M. Lüdig: „Palvetund looduses“.
- 9/10. M. Saar: „Tulesüütaajale“ ja
M. Lüdig: „Põlismetsa järv“.
11. T. Vettik: „Hõiskame kooris“.
12. M. Lüdig: „Kits ja hunt“.
13. J. Aavik: „Postimees“.
14. M. Lüdig: „Õhtul“.
15. M. Saar: „Üle vee“.
16. M. Lüdig: „Naabri külas“.
17. R. Tobias: „Meil aia äärne“,
A. Lemba: „Isamaa laul“.
18. M. Lüdig: „Nõmm“
J. Jürgenson: „Mitte asjata“.
19. M. Lüdig: „Mets“.
20. H. Känd: „Muredemaa“.
21. M. Saar: „Mardipeol“
G. Ernesaks: „Merele“.
22. T. Vettik: „Pää langend“
M. Lüdig: „Lehed lang'sid“.
23. E. Oja: „Kangakudumise laul“.
24. E. Tubin: „Igatsus“
A. Karindi: „Emakene“.
25. J. Aavik: „Isamaa laul“
E. Aav: „Nooruse aeg“.

Hind E L L liikmeile:

40 eks. ostes à 6 senti

20 „ „ 8 „

1 „ „ 15 „

Mitteliikmeile à 15 senti eks. arvule vaatamata.

LAULJATE LIIDU kirjastus,

Tallinn, Lai 7, Tel. 431-82

Hind 25 senti.

Ilmus trükist:

G. Ernesaks

Segakoorilaule I

Hind 25 senti, ostes vähe-
malt 20 eks. à 17 senti.

Sisaldab: „Isamaale“
„Emale“
„Me tuleme“
„Ohvrituli“.

Segakoorilaule II

Hind 25 senti, ostes vähe-
malt 20 eks., à 17 senti.

Sisaldab: „Tuld südamesse“
„Läbi lume“
„Kiigu, liigu laevukene“.

Naiskoori laule II

Hind 25 senti, ostes vähe-
malt 20 eks., à 17 senti.

Sisaldab: „Isamaale“
„Emale“
„Ohvrituli“
„Õhtu rahu“
„Oli mul rikas ristiisa“.

Meeskoorile:

„Sireli“ ja „Merele“ à 10 senti.
„Hakkame, mehed, minema“, à 5 snt.

Pääladu ja üksikmüük

Eesti Lauljate Liidus

Tallinn, Lai 7, tel. 431-82

122.253
EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR